TEKST & TEGNING

Nr. 20

MED BOBBY

Blad for tegneserie-interesserte

HÅKON HASNES FEIRER TIÅRS-JUBILEUM MED „SEIDEL OG TOBRAM". DESSUTEN VANT HAN ÅRETS TEGNESERIEPRIS. VI - OG KRÅKA KONRAD - GRATULERER!
AB·1975

TEKST & TEGNING/BOBBLA nr. 20. Redaktør og utgiver: Jon Gisle. Layout: Elin Amundsen.

Siden nr. 19 inngår Norsk Tegneserie-Forums organ BOBBLA i bladet. Redaksjon av BOBBLA: Finn Bjørklid, Tore Feiring, Jo Lie, Sverre Årnes. BOBBLA-redaksjonen står for det norske stoffet og foreningsstoffet.

TEKST & TEGNING/BOBBLA utkommer 4 ganger i året. Abonnement 4 numre: kr. 35 for medlemmer av Norsk Tegneserie-Forum, kr. 50 for ikke-medlemmer. Veiledende løssalgspris: kr. 13.

ANNONSEPRISER: 1/1 side kr. 200, 1/2 side kr. 110, 1/3 side kr. 80, 1/4 side kr. 65. Rubrikkannonser: kr. 2,50 per linje, minimum kr. 15 per annonse.

ADRESSE: Jon Gisle, Glückstads gt. 5, Oslo 1. Postgirokonto: 2 29 43 79. Bankkonto: 6022.1001748.

REDAKSJONELT

Danske tegneserier heter et blad som havnet i redaksjonens postkasse for en tid siden. Bladet er nr. 2 siden starten, men såmenn har man allerede rukket å komme til 2. årgang. Normalt ville heftet ha blitt gjenstand for en helt alminnelig og lite spennende anmeldelse i Tekst & Tegning. Når vi tar det opp på lederplass, har det sin spesielle årsak.

På to av omslagssidene forekommer en liten serie med tittelen Uhyret, laget av Henrik Rehr. I formen er den en kort og temmelig ordinær skrekkserie. Oppav en kloakkum kryper et lite, frastøtende, menneskelignende vesen. Det sleper seg fram gjennom gatene i nattemørket, tydelig på jakt etter en bestemt adresse, som det til slutt finner. Uhyret ringer på; en kvinne lukker opp og blir vettskremt ved synet av det. Uhyret, som viser en forbausende god dansk språkbeherskelse, beroliger henne ved å forsikre henne om at han ikke er ond. Han vil bare så gjerne vite hennes navn og fødselsdato.

Forsiden: Fra Seidel og Tobram av Håkon Aasnes.
Baksiden: En tegning fra Grå stemning av Jørgen Nielsen.
Serien står i albumet Menneskefiskeren og andre danske tegneserier, som vi omtaler i neste nummer.

Etter å ha fått dette brakt på det rene, kommer vesenet med det sentrale spørsmålet: "Fik De abort i Grenå 1979?" Kvinnen svarer bekreftende, uforstående. Da slår uhyret ut med armene, et smil brer seg over hans sprukne lepper, hans halvandre øye lyser opp, og han utbryter gledesstrålende: "Mor!"

Og dermed faller brikkene på plass for leseren. Vi står overfor et grotesk tilfelle hvor en tegneserie er blitt brukt til skremselspropaganda mot fri abort, ja, mot abort i det hele tatt.

Det er ikke noe galt i å gi uttrykk for meninger i tegneserier; det kunne saktens skje oftere enn hva som er vanlig. Men det går enkelte grenser for hvordan man kan gjøre det. En serietegner bør holde seg for god til å lage ting som kan virke sårende/nedverdigende/skremmende på en stor gruppe lesere, - og som dertil kan gi sensurtilhengerne vann på mølla. Det er bare å håpe at kvinner som står midt oppi en abortsituasjon ikke slumper til å lese Danske tegneserier. Eller kanskje man snarere burde håpe at noen av dem leser bladet og reagerer.

Henrik Rehrs serie er antagelig det styggeste som har forekommet av denslags siden Glåmriks sorti fra Dagbladet i slutten av 70-åra. Det var mens TV-serien Holocaust, som omhandlet jødeforfølgelsene under annen verdenskrig, gikk på norske fjernsynsskjermer, og Bjørn Morisse, Glåmriks far, lirte av seg en vits som var så full av jødeforakt at selv Dagbladet viste holdning nok til å forvise ham fra sine spalter.

Det kan godt tenkes at hverken Rehr eller Morisse har hatt til hensikt å bruke seriene sine i propagandahensikt. Antagelig har de bare vært ute etter å underholde, og har så grepet de ideer som har meldt seg. Kanskje har de ikke tenkt etter hva det er de har sittet og slått vitser på. Så sløv går det an å være.

Og dermed er vi inne på det ansvar som alle serietegnere - og folk som jobber innen andre media - bør føle når det gjelder holdningene i det de lager. Det nytter ikke å påstå at man kun lager "ren underholdning" som er "harmløs". Man putter verdier inn i seriene sine uansett hvor harmløs man i naive øyeblikk innbiller seg at man er. Seriefansen, som har en tendens til å vurdere sine idolers produkter utelukkende etter hvor godt tegnet de er, burde heller ikke ha vondt av en gang iblant å ta en titt på holdningene bak det de leser.

Jon Gisle

REDAKSJONELT

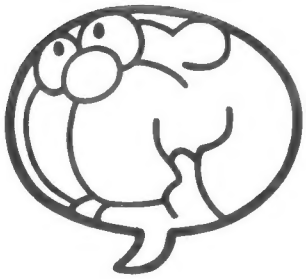

Sist var vårt mål at dette bladet og Norsk Tegneserie-forum skal øke i omfang og anseelse. Dette målet gjelder naturligvis fremdeles, og vi ser en lysning i horisonten. Foreningens medlemstall øker sakte, men sikkert, og styret har fått mange henvendelser fra hele landet.

Så det er mange som er interessert i oss. Kunne det bare bli noen penger av det!

Et av foreningens store problemer er at vi ikke har hatt råd til å skaffe oss telefon ennå. Dette problemet er mest følbart for NTFs store ildsjel og daglige leder, Olav Myhre, som får en uventet treg kommunikasjon med medlemsmassen. Vi ville også gjerne hatt råd til å reise land og strand rundt for å stifte tegneserieforeninger.

I mai i år hadde styret i Norsk Tegneserie-Forum et møte med Det rådgivende utvalg for tegneserier (DRUFT). Vi snakket om de felles interessene og om å få til et samarbeid i faste, dog ikke mer formelle former. Vi håper å kunne arbeide sammen om utstillinger og opplysningskampanjer samt henvendelser til myndighetene. DRUFT er et statlig organ (de fleste medlemmene er med i NTF), og det har langt på vei de samme formålsparagrafene som Norsk Tegneserie-Forum. Utvalget er også et bedømmelsesorgan for en tegneseriepris. I år er det et av våre medlemmer som har fått den, én som har slitt og tegnet i årevis for dårlig betaling. Håkon Aasnes, som prisvinneren heter, vil være kjent som en allsidig og fantasifull tegner med sans for detaljer og skikkelig håndverk. Siden 1970 har han tegnet den humoristiske stripen Seidel og Tobram, som går i flere av våre aviser.

Det var selveste kulturstatsråden som delte ut prisen på Nobelinstituttet den 19. april. 10 000 kroner er den på. En pen liten sum, vil mange si, men akkurat denne prisvinneren hadde nok fortjent minst det tidobbelte...! I forbindelse med utdelingen ble det også laget en utstilling av gamle prisvinneres - og Aasnes' - tegneserier.

Når vi er i farta med begivenheter, så [illegible] åndedrag serieutstillingen i Trondheim i sept[illegible] og i Drammen i oktober-november. Der har også du anledning til å få stilt ut dine produkter - send det heller til oss enn å la gamle verker ligge og mugne i skrivebordsskuffen!

Medlemskampanjen foregår fremdeles for fullt. Tegneserie-riestripene i Seriemagasinet og Fantomet, hvor Fantomet reklamerte for Norsk Tegneserie-Forum, fikk bra respons - nærmere 200 skrev inn for å få fyldigere opplysninger, og en del av dem har senere meldt seg inn. Nå arrangerer vi en skikkelig vervekonkurranse, hvor du kan verve medlemmer av NTF og/eller abonnenter på Tekst & Tegning. Ett enkelt verving er ment å gi 1 poeng, skaffer du to medlemmer som samtidig abonnerer på bladet, får du 4 poeng - som gir deg rett til 1 års gratis medlemsskap i NTF, eller 1 års gratis abonnement på Tekst & Tegning. 8 poeng gir begge deler gratis, og hvert poeng gir også 1 lodd i vår store trekning over Asterix-boken i villsvinskinn-innbinding.

Lød dette innviklet? Slå da opp på side 28 og les nærmere om reglene.

Så sett i gang og verv nå - og forordens skyld legger jeg til at du kan verve en forening, et firma e.l. som medlem og dermed få 2 poeng ...

Skriv forresten gjerne til oss og fortell om hva du driver med, og om hva du synes om TEKST & TEGNING/BOBBLA slik det nå ser ut...!

Jo Lie

HAN SKAPTE «SEIDEL OG TOBRAM»...

Håkon Aasnes kan — riktignok med et glimt i øyet — si at han er Norges mest internasjonale serietegner. Han er nemlig landets eneste tegneserieprodusent som er funnet verdig til en plass i «The World Encyclopedia of Comics» (Internasjonalt Tegneserieleksikon).

Og ingen kan ta fra denne 39-årige aurskogingen at han er en rutinert tegner. Han har laget over 2000 striper med hovedpersonene «Seidel og Tobram», som kom ut for første gang i august 1972.

Dermed kan Håkon feire et tiårs-jubileum i 1982!

Og hvem er så Seidel og Tobram? Opprinnelig var de et par landstrykere som ikke var særskilt sympatiske, de førte et røft språk og en tilsvarende levemåte.

«NATIONEN» trykket de første stripene i 1972, og disse to norske vagabønder fra (det oppdiktede stedet) Ulvedal ble raskt populære i lesekretsen. Mer populære enn avisens redaksjon trodde — så da avisen sluttet å trykke serien i 1975, dukket det opp tallrike protester fra abonnentene.

På dette tidspunktet hadde imidlertid Aasnes, som hadde ansvaret for kone og barn, forlengst innsett at serietegning var en gedigen undeskudde-business — og lagt ned pennen. Bare langvarig godsnakk fra ildsjeler i «Nationen» fikk ham til å sette igang igjen!

Siden den gangen har Seidel og Tobram utviklet seg på mange vis. De ble til vanlige beboere av tettstedet Ulvedal, de fikk seg steder å bo — og Tobram giftet seg med Jonette. Etterhvert adopterte paret de hjem- og foreldreløse barna lille Tom og Tina — og straks ble serien like populær blant de mindreårige som blant de eldre leserne.

Hovedpersonen er Tobram. Han er dagdrømmeren som kommer borti mye rart på grunn av sin enorme innfallsrikdom og ukueli-ge optimisme. Som oftest går det galt, selv om de aller største katastrofene heldigvis uteblir.

Men uansett hva Tobram finner på, så mener og vil han alltid det beste. Familiens velferd står ham alltid nær.

Seidel er Tobrams partner fra gammelt av. Han er utstyrt med gå-på-mot, distraksjon, snippkjole og flosshatt. Han er oppfinner og tusenkunstner, og har en nærmest kleptomansk trang til å forsyne seg med alskens skrot. De fleste av oppfinnelsene hans har sin opprinnelse i nærmeste søppelfylling.

Det sier seg jo selv at lille Tom, Tine og vennene deres elsker å besøke Seidel og rote i sakene hans!

Tobrams kone, Jonette, er på mange måter ektemannens strake motsetning. Hun er jordnær og realistisk, trøster Tobram når han er nedtrykt og strammer inn tøylene når han blir for vill.

Georg er Jonettes far. I steden for å bo på gamlehjem, er han hos Tobram og gjør på mange måter nytte for seg. Til slutt må vi nevne Aasnes' siste skudd på stammen, kråken Konrad. Tegneren hadde bare tiltenkt fuglen en «gjestevisitt» — men dengang ei! Konrad kjemper snart med Seidel og Tobram om stjernerollen, selv om han ikke anstrenger seg for å

oppnå en slik gunst. Konrad har nemlig en litt sky natur, og av natur er han pessimist. Likevel blir han alltid trukket inn i den ene vanvittige hendelsen etter den andre. Han elsker barna, men er mer overbærende til Seidel og Tobrams vanvittige påfunn.

Seidel og Tobram beveger seg i et norsk landsens- og småbymiljø, mesterlig skissert av tegneren. Vi *tror* på miljøet, på samme måte som vi får et nært forhold til menneskene.

I skrivende stund er det — utrolig nok — bare tre aviser som trykker serien. Disse er, foruten «Nationen», «Indre Smaalenene» og «Øvre Smaalenene». Hvilket nok en gang skulle bevise det gamle ordets sannhet: «Det er vanskelig å bli profet i sitt eget hjemland». Blant utenlandske fagfolk er Aarnes' «Seidel og Tobram» anerkjent som topp profesjonelt arbeid.

Et ytterligere bevis på dette er at Håkon Aasnes har tegnet episoder av Fantomet (bl.a. trykket i Vest-Tyskland) — og at han til og med har tegnet Donald Duck!

Utenom «Seidel og Tobram» har han også overtatt juleheftene til «Smørbukk» — det første kommer ut til jul!

Litt av en utvikling siden den gang da Håkon som toåring satt og rablet serier utstyrt med tømmermannsblyant og innpakningspapir.

Slik beskriver Håkon selv arbeidssituasjonen sin:

— Jeg burde vel ikke klage. Klokka 7 om morgenen drar kona på jobb og tar med seg Heidi (tre og et halvt år) og leverer henne på daghjem. Lone, seks og et halvt år, blir igjen hjemme hos meg. Jeg sitter ved mitt skrivebord med mine tegnesaker mesn hun sitter med sitt — tegning og maling. Lone følger interessert med i hva kråken Konrad til enhver tid foretar seg, mens kona har et ganske kjølig forhold til Seidel og Tobram og deres opplevelser.

Og angående det økonomiske:

— Seidel og Tobram hadde neppe fått leve så lenge med det økonomiske resultatet serien kaster av seg, hvis det ikke var for at min arbeidsplass til daglig er ved skrivebordet. Reklametenging og illustrasjoner kaster såpass av seg at jeg nærmest tar med meg et unerskudds-foretagende av overbærenhet. Det skal jo ikke stikkes under en stol at det er hundre ganger artigere å jobbe med Seidel og Tobram enn mye av de reklamejobbene jeg sliter med!

Håkon Aasnes' store drøm er å tjene så mye på figurene sine at han kan leve av det. Det er denne drømmen som har holdt tålmodet og humøret hans oppe i alle disse årene.

Sverre Årnes

Senere nytt:

Vi rekker å få med oss DRUFTs utdeling av årets tegneseriepris. Den foregikk i Nobelinstituttets møtesal den 19. april, og statsråd Lars Roar Langslet delte ut førsteprisen til Håkon Aasnes.

Ingrid Yrvin, formann i DRUFT, opplyste at serien "Fra skolebenk til gårdsbruk", en instruktiv og morsom serie beregnet for skolen, var det offisielle påskuddet til valg av prisvinner. Men hun antydet også at den virkelige grunnen til at Håkon Aasnes vant, var den lange og tro tjenesten med serien "Seidel og Tobram". Seriens profesjonelle standard var

forts s. 31

HAR DU LYST TIL Å LAGE TEGNESERIER?

AV ANDERS SMERUD – DEL I

Har du noen gang prøvd å lage en tegneserie? I så fall fant du kanskje ut at det ikke var så helt enkelt?

Tegneseriene har sitt eget *«formspråk»* som du må kjenne før du kan lage en god serie. Det finnes ingen standardformel for oppbygningen av en serie, men vi har visse grunnregler og rutiner som kan være til god hjelp.

Dessverre er det ikke mye litteratur om det a lage tegneserier. Det meste må du erfare deg fram til på egen hånd. Du kan lære mye bare ved å studere forskjellige serier og kopiere tegninger, men først og fremst bør du skaffe deg en viss trening i frihåndstegning. Et grunnleggende tegnekurs er lærerikt, selv om du allerede har tegnet en del. Dessuten hjelper det deg til å komme gjennom en rekke praktiske øvinger.

Vi som ønsker å lage tegneserier, er sjelden av det tålmodige slaget. Vi vil helst gå rett løs på en serie uten noe om og men — og så blir gjerne resultatet deretter. Det er viktig å lære seg tålmodighet, for en tegneserie er både arbeidskrevende og tidkrevende.

Tegneserien er bygget opp av elementer som griper inn i hverandre og virker sammen omtrent som elementene i et byggverk. I serietegning er det slik at du til å begynne med har en del skrøpelige elementer, men så sant du ikke mangler noen, kan resultatet bli bra likevel.

Mangler det mye, vil du aldri oppnå noe tilfredsstillende resultat, selv om de elementene du har er bra. Mangler du grunnmuren til et byggverk, kommer du ingen vei. Mangler du vindurer og dører, kan du reise et bygg, men du får et mislykket resultat. Her er noen eksempler på bærende elementer: Innhold og oppbygning av historien, teknisk og kunstnerisk kvalitet på bildene og komposisjon av sider og enkeltbilder.

Det er det rette *samspillet* mellom gode elementer som gjør en tegneserie interessant og levende. Hvis det er noe som svikter, vil den gjerne virke oppkonstruert og kjedelig.

I en artikkelserie her i Tekst og Tegning skal jeg ta for meg en del viktige elementer slik jeg har blitt kjent med dem. Så håper jeg at du kan få glede av de erfaringene jeg har gjort. Noe vil vel være kjent fra før, men det er viktig å se alt i sammenheng. Derfor vil jeg også springe noe fram og tilbake. Det kan være nødvendig å vise *hvordan* elementene griper i hverandre.

Før vi begynner vil jeg få minne om en ting: Teorien er et *hjelpemiddel*. Den er til for å brukes og ikke noe mål i seg selv! Derfor: Omsett teorien fortest mulig i praktiske øvelser!

Mangler du grunnmuren i et byggverk, kommer du ingen vei.

Når du skal lage en tegneserie, må du bestemme deg for hvor og hvordan du vil begynne. I de fleste tegneserier foregår handlingen omkring en hovedperson som går igjen i nesten hvert eneste bilde. Det betyr at enkeltbilder og sider faktisk kan utformes omkring ham/henne. I første omgang kan du da bruke den såkalte *strekfiguren*, som ser ut som et forenklet skjelett. Den er bygd opp av linjer, med markering av alle bøyelige ledd. Hodet tegnes som en sirkel, hender og føtter kan tegnes som ovaler, eller noe mer detaljert hvis du vil antyde f.eks. peking eller et bestemt grep.

Som i et skjelett er ryggen bøyelig. Alle andre linjer er rette mellom bøyningspunktene. Gjennom strekfiguren kan vi legge en linje som kalles *bevegelseslinjen*. Den angir bevegelsens *form og retning* og er like viktig ved små som ved store bevegelser.

Det er nødvendig å kunne litt anatomi når du skal bruke strekfiguren. Jeg skal komme tilbake til regler og tips på det området i en annen artikkel.

Det som gjør strekfiguren til et så ypperlig hjelpemiddel, er at den samtidig fanger opp både proporsjoner, balanse, bevegelse og til dels komposisjon. Alle som har prøvd å tegne mennesker, vet hvor vanskelig det er. Vi ender gjerne opp med en stiv, ubehjelpelig figur. Noe er galt, men hva? Ofte er det bevegelsen det er

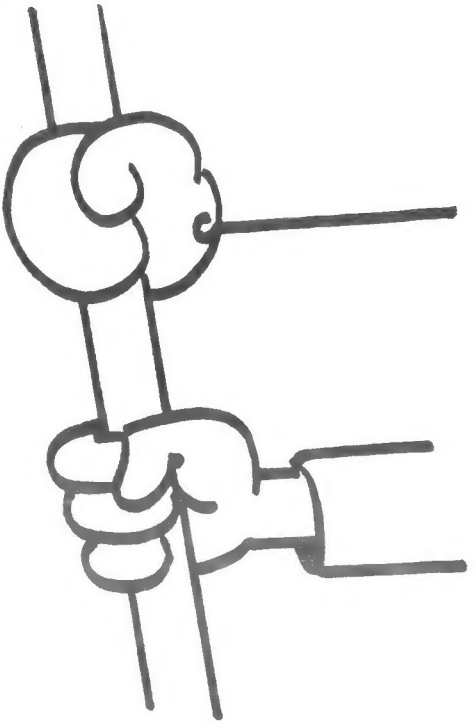

Øverst en hånd tegnet som strekfigur, nederst den ferdige hånden.

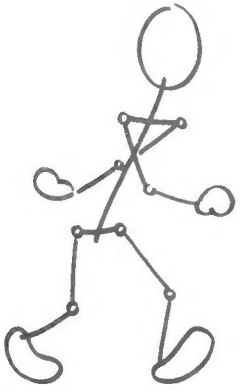

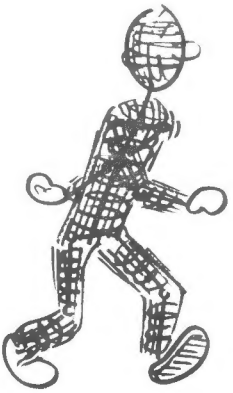

Du kan bygge opp en figur på samme måte som man modellerer leire over en ståltrådramme.

...oe i veien med. Et menne[illegible] har myke og va-
...ierte bevegelser, i motsetn[illegible] til en robot. An-
dre feil er kanskje enkl[illegible] finne, men hvis du
ikke ser dem før tegningen er ferdig, hjelper
det lite.

Når strekfiguren er skissert i en eller annen situasjon, vil du fort se om noe er galt eller mindre heldig, og du kan gjøre nødvendige forandringer før du går videre i arbeidet.

Når du har skrevet en historie og skissert typene som skal være med, kan du bruke strekfiguren til å antyde enkeltbildene i serien. Da får du fort et inntrykk av hvordan serien bør bygges opp. Du ser på bildefordeling, komposisjon, om noe er overflødig eller om det er ting som mangler o.s.v. Når du så begynner på detaljarbiedet, kan du arbeide fort og sikkert, og du risikerer ikke a kjøre deg fast. Til å begynne med vil du kanskje mene at strekfiguren bare gir deg ekstraarbeid, men når du har lært å bruke den, vil du sikkert se positive resultater.

Den videre utformingen av figuren kan gjøres på flere måter. Du kan bygge den opp på en måte som tilsvarer modellering med leire over en ståltrådramme. På den måten kan du beholde den ledige strekføringen samtidig som du tenker i dybden. Pass bare på at du beholder strukturen i figuren — altså at strekene ikke gir sammen til en grå masse.

Noen foretrekker a tegne den ferdige figuren mer direkte ved å antyde omrisset løselig og så gå løs på detaljene. Dette gir kanskje den beste oversikten.

Neste gang skal vi se på blant annet perspektiv, form og fasong og gå raskt gjennom en arbeidsrutine som profesjonelle serietegnere ofte følger.

FØLG MED!

Noen foretrekker å tegne den ferdige figuren ved å antyde omrisset løselig og så gå løs på detaljene.

TEGNESERIEPAT!
MELD DEG INN IDAG!
BARE KR. 60.- ÅRLIG
UNGDOM KR. 35.-
SKRIV TIL:
NORSK TEGNESERIEFORUM
RUSELØKKVEIEN 60, OSLO 2.

DIK BROWNE

Erik Hørthe

Dik Browne er født i 1918 i New York. Han bestemte seg tidlig for å starte i avisbransjen, og begynte som vikargutt i New York Journal. Her avanserte han etter hvert til skrivetegner, med skisser over mordsteder som spesialitet. En stund var han også fast ansatt som tegner i Newsweek. Likevel var det først i det militære at han ble serietegner, og etter krigen startet han som tegner av annonseserier.

I USA lages det ofte tegneserier som bare har som formål å reklamere for en bestemt vare. I Norge har vi noe tilsvarende, men da benyttes det helst etablerte seriefigurer. Dagobert i "Blondie" bruker f.eks. Soft margarin til smørbrødene sine. Dik Browne laget imidlertid sine egne figurer til produktene. Mest kjent er nok de som ble brukt for Chiquita bananer og for Campbell Soup. Ingen av disse har forekommet i Norge. Jeg tror imidlertid at jeg har sett noen av dem i Dell-hefter fra slutten av 40-tallet.

Herfra var ikke spranget inn i den "virkelige" serieverden særlig langt. Brownes første kjente serie var "Tracy Twins", som ble offentliggjort i Boy's Life Magazine. Denne serien kom Mort Walker til å lese. På denne tiden (ca.1954) var i ferd med å starte sin senere så berømte "tegneseriefabrikk".

Walker hadde i 1950 fått solgt serien "Beetle Bailey" (Billy) til avisene. Etter noen år (!) fikk Billy perm, og den tilbrakte han hos sin søster og hennes familie. Familien ble populær hos publikum, noe som førte til at en ny serie så dagens lys. Likevel fant Mort Walker ut at han ikke hadde tid til å tegne "Hi and Lois" (Trixie). Dermed trakk han inn Dik Browne som tegner. Senere har dette seriekollektivet blitt utvidet med mange andre topptegnere, og serier som Mrs. Fitz Flats, Sam's Strip og Boner's Ark (Arken) kommer alle herfra.

"Hi and Lois" er en typisk familieserie, i stil med "Blondie". Brow-

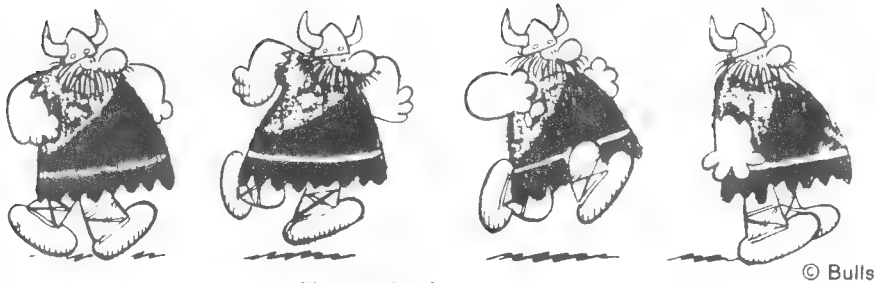

© Bulls

Eksempel på tidlig Hårek.

ne tegner den i en ren og ryddig stil. Samtidig som tegningene mangler overflødige detaljer, er f.eks. ansiktsuttrykkene svært varierte. Stilen og historiene i "Hi and Lois" har utviklet seg mye i de 27 år den har eksistert. I dag er hovedpersonen den ett år gamle Trixie, som ennå ikke kan snakke. Likevel fører hun lange samtaler med dyr og solstråler, og serien går i over 700 aviser verden over. Teksten er av Mort Walker, mens altså Dik Browne tegner.

Mens Browne tegnet "Hi and Lois", hadde han hele tiden lyst til å skape sin egen serie. I 1973, da han var 55 år gammel, ble dette endelig virkelighet. Navnet på serien var ikke noe problem. Browne selv er full av hår og skjegg, og en dag kom han ned til frokost uten å ha gredd seg. Da sa sønnen hans: "Se på Hägar theHorrible!" Navnet ble hengende ved Browne, som ifølge noen av vennene sine ser ut som "an unmade bed".

Som hovedperson i denne nye serien var Browne ute etter en figur folk ville gjenkjenne umiddelbart. Som han selv sier: Hvem villekjenne igjen enspansk kriger fra 1500-tallet? Dermed ble helten en viking, og her i Norge kjenner vi haM under navnet Hårek den hardbalne.

Browne oppgir også en annen grunn til at Hårek bleviking. Han ville ha en figur folk likte, selv om han drev med mye ugagn. Som han selv sier: "Hvem har hørt noen si et godt ord om hunnerne eller goterne? Vikingene derimot gjorde en masse ugagn, for å si det mildt. Likevel er de blitt tilgitt av en eller annen grunn. Kanskje har en del mennesker rundt om i verden en drøm om å seile

HIRAM, WILL YOU DASH OUT TO THE SHOPPING CENTER AND GET ME A SPOOL OF THREAD?
WE WANNA GO!
NOWADAYS YOU CAN'T JUST DASH OUT ANYWHERE FOR ANYTHING!
PARKING
PARK

"Hi and Lois"-stripe fra 1954

DEN ONDE HEKSA GREP GUTTEN MED KLØRNE OG VILLE KASTE HAM I ORME-GRAVA.
DA KOM DRAGEN OG SLUKTE HEKSA OG GUTTEN, SLIKKET SEG OM MUNNEN OG SÅ ETTER FLERE.
DET FÅR REKKE FOR I DAG. SOV RIKTIG GODT.

Typsik Hårek av i dag.

ut på tokt, navigere etter stjernene og røve og brenne?" Så langt Browne. I hvert fall var det ingen historiske undersøkelser som lå bak da serien først ble offentliggjort i 1973. Få vikinger var vel så kløkete som Hårek. Dette skyldes at Hårek ikke er en riktig viking, men den dagdrømmen Dik Browne har av en viking.

Personene i serien tilhører stort sett Håreks familie, ogdermed er det vel riktig å si at også denne serien er en familieserie. Likevel er den plassert i en annen tid, vesentlig for å gi forfatteren muligheter han ikke ville få i et amerikansk middel klassemiljø.

Hvor kommer så ideene fra? Browne selv finner på vitser på de utroligste steder, og han noterer alt som er brukbart. Det skal likevel svært mye til for at én mann kan klare å skaffe ideer til én søndagsside og seks dagsstriper hver eneste uke året igjennom. Derfor er hele familien Browne beskjeftiget med serien. Dik og sønnen Chris skisser ca. 20 vitser og ideer hver uke. Hele familien deltar så i en avstemning der de beste blir valgt ut. Dik Browne gjør deretter disse syvutvalgte ideene ferdige.

Han tegner Hårek i en røffere stil enn den som blir benyttet i "Hi and Lois". Dette er gjort for at tegningene skal passe mer til innholdet i serien, men det skyldes også at formatet på "Hägar" er mindre. På grunn av en øyensykdom må Browne tegne ved hjelp av et kraftig forstørrelsesglass. Han har derfor god hjelp av sønnen sin, som også er serietegner.

Som tidligere nevnt er ikke Hårekserien alltid historisk korrekt. Likevel fant Browne ut at når han nå hadde en viking som seriefigur, så måtte han også la vikingen komme fra et land i Skandinavia. Enda en gang tok vi nordmenn innersvingen på både svensker og dansker. Selv sier Browne: "I decided to make him Norwegian so he could live in one of your beautiful fjords."Det er interessant å merke seg at som følge av at han gjorde Hårek norsk, har Dik Browne fått en del kontakt med Norge og nordmenn, selv om han dessverre aldri har vært her. Dik Brownær bl. a. med i det amerikanske "Ski for Light", en variant av Ridderrennet. Dette blir hvert år arrangert av organisasjonen "Sons of Norway" etter de samme prinsippene som på Beitostølen. Browne har fått "The Leif

Ericson Reward" for sin innsats for "Ski for Light".

"Hårek" er den serien i USA som har hatt raskest suksess. I løpet av to år var den solgt til 600 aviser. Den ble den fjerde tegneserie som gikk i over 1000 aviser samtidig. (De andre er "Knøttene", "Blondie" og "Billy".) Serien har i årenes løp fått atskillige priser, bl.a. Academy of Arts for 1974, men av en eller annen grunn er det skrevet lite om Browne, enda han fortjener mer oppmerksomhet.

I Norge går "Hårek" i Dagbladet og har her nynorsk tekst. Allers har trykt noen søndagssider og gitt ut fire pocketbøker og fire julehefter om Hårek. Hjemmet har gitt ut et julehefte. Ellers har detgått noen sider i bladet "Billy",og her ble Dik Browne presentert i nr. 5/1981 .

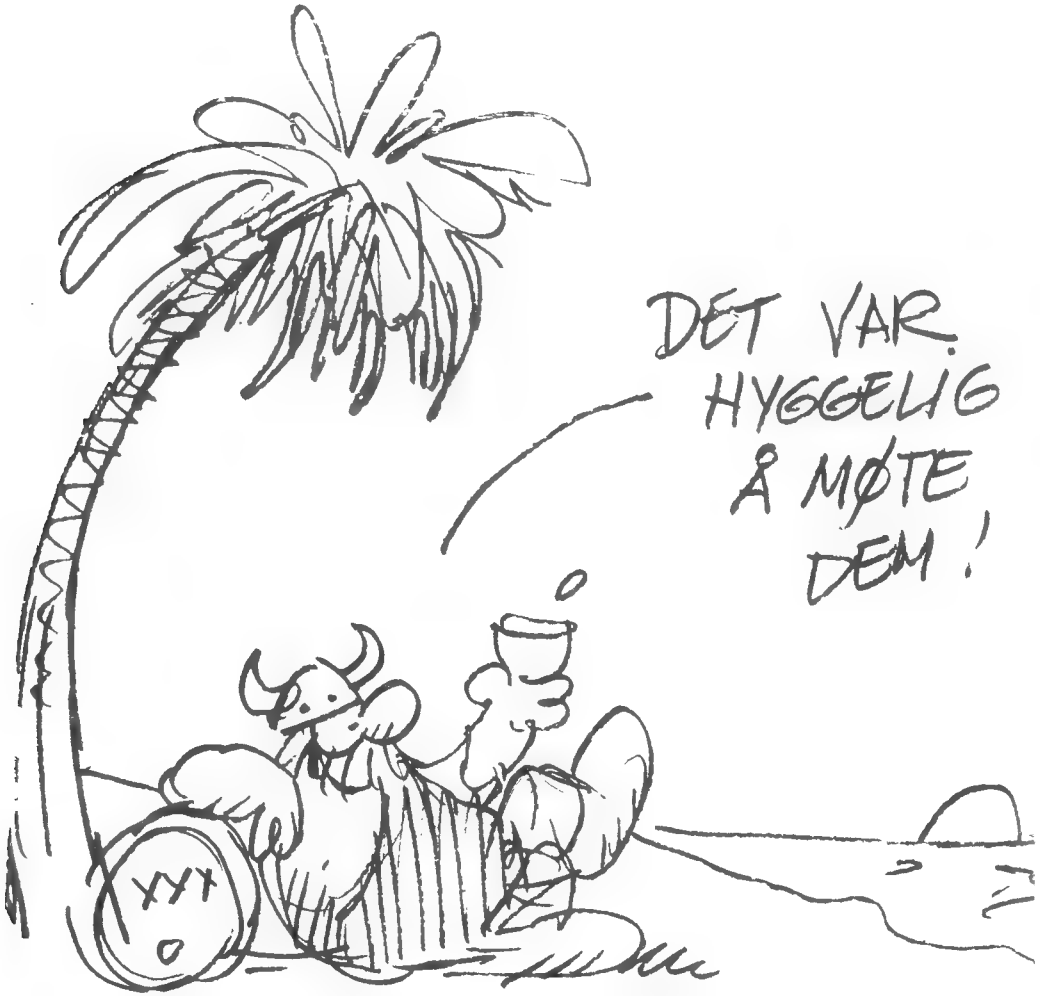

Tro det eller ei: Dettehar Dik Browne skrevet selv!

Tor Ødemark

WALLACE WOOD

Wallace Wood er død, bare 54 år gammel. Det var med stor sorg vi måtte akseptere denne sørgelige nyheten; en mester er gått bort. Wallace Wood var en tegneseriemaskin, en tegneseriefabrikk som til sin siste dag produserte serier av høy klasse. Hans produktivitet, kombinert med den jevnt over meget høye kvalitet på seriene, har gjort Wallace Wood til en av de fremste av 70-åras tegneserieskapere. Med bakgrunn i Wiliam Gaines' forlag E.C. og Will Eisners serie «The Spirit», var utsiktene for en strålende karriere stor; og grunnlaget var lagt. Og det ble høy kvalitet på det som kom fra hans hånd, så høy at han allerede i levende live var udødeliggjort. Hans navn blir uttalt i samme åndedrag som Will Eisner, Harvey Kurtzman og Alex Ryamond.

Wallace Wood var født i Managha, Minnesota, den 17. juni, 1927. Hans foreldre var henholdsvis tømmerhogger og lærerinne. Wallace's familie kommer fra Finland og Skottland, så det går faktisk an å regne ham som halvt europeer.

Wallace har som så mange andre vært innom en hel del yrker, selv om det allerede tidlig var klart hvor han ville havne. Han har vært busskonduktør, tannlege-assistent, boktrykker-lærling, fabrikkarbeider, tømmermann, bryggesjauer, lagerarbeider og dørvakt, før han endelig havnet i tegneseriebransjen. Han har vært bosatt i Minnesota, Massachusets, New York, California, Mchigan, Illinois og Wisconsin, men bosatte seg til slutt i New York.

Under krigen var Wallace i handelsflåten og reiste verden rundt; Eniwetok, Ulithi, Guam, Filippinene, Sør-Amerika og Middelhavet. Etter å ha mønstret av dro han til Japan som fallskjermhopper. Da han kom hjem fra Japan begynte han på den eneste tegneserieskolen han noensinne har gått på, New York Cartoonists and Illustrators School, hvor Burne Hogarth underviste.

Wood besluttet tidlig at tegneserier skulle bli hans levevei. Det var først i 1949 at han virkelig slo igennom. Årene før dette arbeidet Wallace, eller «Wally» som han ble kalt av kollegaene, som bokstaverer. Han skrev tekstboblene for en del serier. Hans gjennombrudd kom altså i 1949, da han arbeidet for Will Eisner og hans «The Spirit». I 3 uker tegnet Wally søndagssidene for Eisner, og det var her vi for første gang fikk en antydning om hans talent.

Det skulle vise seg at Woods talent hadde mange sider, men det er først når man har lest hans science-fictionhistorier, at vi ser hvor han foretrakk å disponere evnene sine. De fantasifulle, rikt illustrerte seriene fra verdensrommet er og blir unike såvel i tid som i kvalitet. Og Wood skulle få andledning til å utfolde seg. I 1951 slo Bill Gaines kloa i ham. Bill hadde overtatt farens, Max Gaines' forlag E.C. Der Max i all beskjedenhet hadde konsentrert seg om illustrerte bibelhistorier og funny animalserier, hadde Bill andre planer. Selv om Max i sin storhetstid var ansvarlig for utgivelsen av bl.a. det første superman, var det allikevel sønnen som skulle stå for E.C.'s storhetstid. Hemningsløst ga han seg i kast med et felt av tegneseriene som tidligere var lite berørt, nemlig SKREKK. Men Bill ville dekke flere felter, og et annet av dem var science fiction. Og her fant Wallace Wood sitt eldorado. Med Albert Feldstein som manuskriptforfatter for sine serier, var Wally's fremtid sikret. Og hos E.C. produserte han en stor del av sitt livsverk. Selv om Wally også tegnet både skrekk og humor, var det fremstidsseriene hans man husket. Ikke for det, hvem har vel lest Wallys versjon av Harold Fosters «Prince Valiant» uten å huske den? Fullstendig radbrukket framkommer den i Mad som «Prince Violent». Detaljrikdommen og noen av idéene er nok lånt av Bill Elder. Ikke desto mindre er serien original, og går uanfektet inn i rekken av Wallys mesterverk.

Det var ikke noe å si på at Wally utviklet seg fort når man tenker på de omgivelsene han arbeidet i. E.C. tryllet fram det ene talentet etter

Fra *Dark Side of the Moon (Weird Fantasy* nr. 15). Legg merke til hvordan Wood får noe så dagligdags som steking av speilegg og koking av kaffe til å se ut som kjemiske eksperimenter. Men så tilberedes også frokosten i et romskip på vei til Månen.

det andre: Harvey Kurtzman, Bill Elder, Jack Davis, Frank Frazetta, Graham Ingels, Johnny Craig, Al Williamson, George Evans, Joe Orlando, Jack Kamen, Al Feldstein, Bernard Krigstein, Reed Crandall og flere andre. Så miljøet skulle være inspirerende nok.

Det var under denne første tiden hos E.C. at han traff sin første kone, Tatjana. De slo seg ned på Long Island, i Forest Hills.

I fire år produserte Wally sine sf-serier etter Al Feldsteins manus. Enkelte serier skrev han også selv, men det var i tegningene Wally hadde sin styrke.. Så lenge han overlot til Feldstein og Kurtzman å lage manuskriptene, måte det bli bra, for Feldstein la ned kremen av sitt talent i sine science fiction-historier. for ikke å snakke om Kurtzmans krigshistorier, som er de mest virkelighetsnære og realistiske som noensinne er skapt. Bare så synd at Dr. Frederick Wertham klare å skape en opinion mot dem, for i 1955 måtte E.C. trekke tilbake alle sine titler, så nær som en, «Mad». Det betød at Wally måtte se seg om andre steder etter jobb. Ironisk nok tegnet han freelance på serien han tidligere hadde maltraktert i Mad, nemlig Hal Fosters «Prince Valiant».

Men Wally tegnet andre kjente serier også; Milton Coniffs «Terry and the Pirates», og Alex Raymonds «Flash Gordon», er blant de mange seriene som er blitt presentert gjennom Wallys penn.

Den 8. september 1958 skapte Wally «Skymasters» sammen med Jack Kirby. Serien gikk inn etter 18 måneder. I årene som fulgte arbeidet Wally sammen med en rekke kjente størrelser; Al Williamson og Reed Crandall var begge gamle kjente fra 50-årene, Steve Ditko, Paul Kircher, Gil Kane, Larry Hama, Dan Atkins og Raiph Reese.

I 1966 brøt Wallace Wood at i et forsøk på å endre tendensen i seriepolitikken i USA. Han skapte sitt eget tegneserieblad der profesjonelle serietegnere fikk fri utfoldelse til å publisere det de selv hadde lyst til å tegne. Dvs. at seriene gikk på tvers av alle lover og regler som «The comics code» klart og tydelig innprentet, da den ble presentert i 1955. Dessverre ble ikke bladet noen suksess, og gikk derfor inn etter få numre. Men det er uten tvil blitt husket, for nå har flere tegnere, med Neil Adams i spissen, brutt ut i et tilsvarende forsøk. La oss håpe de lykkes.

Helt til sin død tegnet Wally serier. På slutten av artikkelen finnes en liste der noen av de amerikanske originaltitlene står, hvor Wallace

"I WONDERED WHY THEY LET ME LIVE! BUT LATER, IN THEIR CITY..."
PARLEZ-VOUS FRANÇAIS? PARLE I'TALIANO? ВЫ ГОВОРИТЕ ЦО РУССКИ? DO YOU SPEAK ENGLISH? Sprechen sie Deutsch? PUHUKO SINÄ SUOMIA? SPREEKT U NEDERLANDS?
WH... HOW DO THEY KNOW SO MANY EARTH LANGUAGES?

Flerspråklig månemann fra *Dark Side of the Moon*.

Wood gjennom tidene har hatt en finger med i spillet. Men som sagt, bare noen!

Noe få vet er at Wallace Wood var tegneren bak en prisbelønnet TV-reklame for Alka-Seltzer som beskrev en gruppe skumle individer som invaderer en uidentifisert mage.

Wallace Wood ble bare 54 år gammel. For tre år siden ble han rammet av et slag, etter å ha vært syk i mange år. De siste årene bodde han sammen med sin 3. kone i Syracuse i New York. Han hadde ingen barn. Wally var umåtelig opptatt av arbeidet sitt. Det var trolig derfor hans to første ekteskap røk. Arbeidet var for ham en hobby, og hobbyen hans var arbeidet. Hans andre interesse var å spille gitar.

Wally var en sky og veldig tilbakeholden person. Han holdt seg stort sett for seg selv. Etter slaget han hadde for 3 år siden og det påfølgende sykehusoppholdet, ble han veldig nedfor. En dag sa han til sin kone at han var nødt til å dra til Los Angeles i forretninger. Ikke mer enn en måned etter kommer nyheten om hans død ..... han hadde begått selvmord.

Wallace Wood døde den 2. november 1981. Han hadde da flerfoldige tusen sider tegneserieproduksjon bak seg. Wallace Wood vil ikke bare bli husket for sine serier, men også som den hjørnesten han har vært i oppbygggingen av en fantasiverden.

Selv er jeg altfor ung til å huske E.C.-perioden som den virkelig var; jeg ble nemlig født midt under den. Men jeg kan ikke annet enn å slutte meg til John Workman når han sier: «Jeg er ikke i tvil om at om noen år, eller om noen verdener fra nå, vil en bok eller et blad bli åpnet, et bånd vil bli spilt, eller et hittil ukjent maskineri vil få liv. Da vil et bilde komme fram, og menneskets øyne vil sperres opp, en menneskelig stemme vil uttale ord i redsel, og et fullvoksent barn vil bli presentert for den udødelige Wallace Wood.»

Jorda blir ødelagt som følge av måneboernes angrep. Jordboerne var blitt advart, men ville ikke høre. Denne serien ble laget i atombombens barndom, og som all god science fiction inneholder den klare paralleller til samtiden.

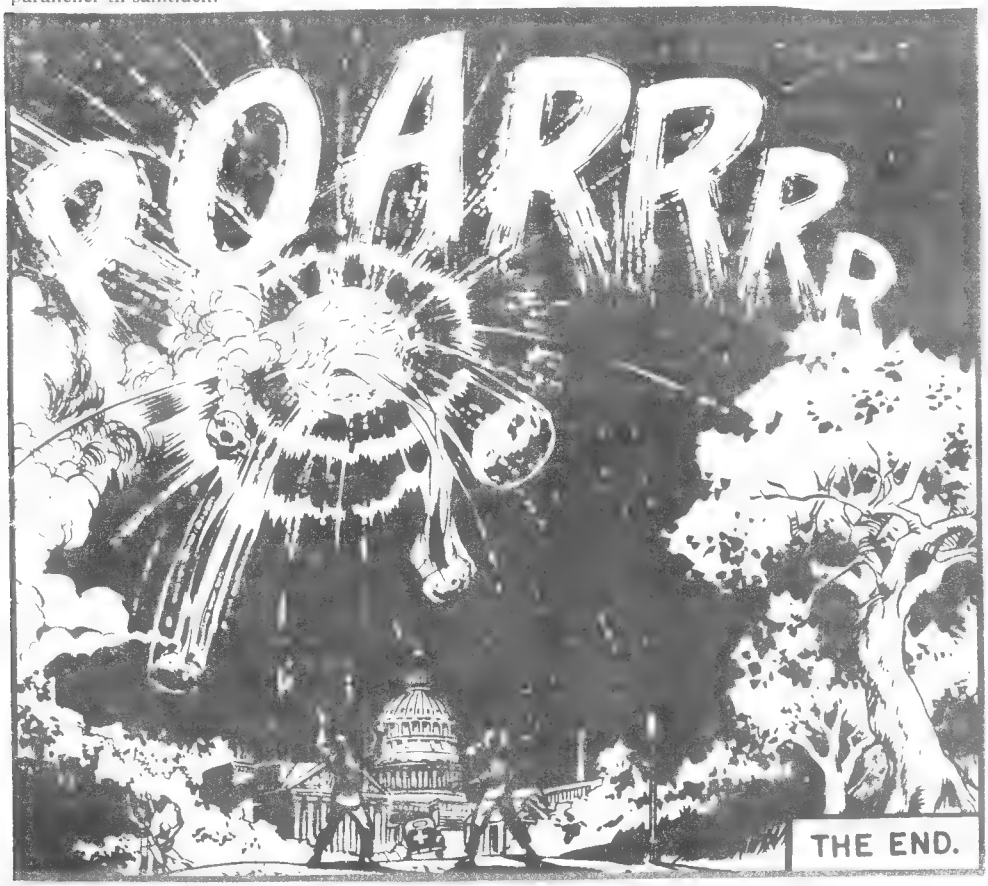

WALLACE WOOD-TITLER

Aces high
The Adventures of Pussycat
All Star Comics
All-true Detective Cases
Al true Romance
Amazing Adventures
Angel and the Ape
Anthro
A-1 Comics
Astonishing Tales
Blazing Combat
Boris Karloff Tales of Mystery
Boy Detective
Candid Tales
Captain Action
Captain America
Captain Science
Captain Steve Savage
The Cat
Challengers of the Unknown
Conan, the Barbarian
Confessions illustrated
Confessions of Romance
Creepy
Crime Smashers
Crime Suspenstories
Crypt of Terror
Daredevil
Dark Mysteries
D-Day
The Destructor
Dr. Fu Manchu
Dorothy Lamour — Jungle Princess
Dynamo
(E. C. Classic Reprints)
Eerie
Exposed
Famous Gangsters
Feature Presentations Magazine
Fight the Enemy
Flash Gordon
Flying Saucers
Forbidden Worlds
From beyond the Unknown
Frontline Combat
Gangsters and Gun Molls
Green Lantern
Gunfighter
The Haunt of Fear
Heroes, inc. presents Cannon
Hoot Gibson Western
House of Mystery
House of Secrets
Incredible Science Fiction
Inside Crime
Isis
Jet
Jiggs and Maggie
Journey into Mystery
Journey into unknown Worlds
Judy Canova
Jungle Jim
Kull and the Barbarians
Kull, the Conqueror
Love Stories
Mad
March of Crime
M.A.R.S. Patrol total War
Martin Kane
Marvel Spotlight
Marvel Tales
Marvel Triple Action
The mask of Dr. Fu Manchu
Modern Love
My Confessions
My Desire
My Experience
My Love Affair
My Love Memories
My Love Secret
My Love Story
My Past
My Secret Affair
My Secret Life
My Secret Romance
Mystery Comics Digest
Mystic
My Story
Noman
Oru Army at War
Our fighting Forces
Outlaws of the Wild West
Pedro
The Phantom
Piracy
Plop!
Police Line-up
Popular romance

Popular Teen-Agers
Prince Valiant
Prison Break
Red Circle Sorcery
Richard Dragon, Kung Fu Fighter
Ridleys believe it or not true Ghost Stories
Sabu, «Elephant Boy»
Saddle Romances
The Saint
Shock Suspenstories
Skymasters
Space Detective
The Spirit
Stalker
Strange Adventures
Strange Tales
Strange World of your Dream
Strange Worlds
Superboy
Super DC Giant
Super-Team Family
Sweetheart Diary
Tales from the Crypt
Tales of Suspense
Teen Titans
Terry and the Pirates
This is Suspense!
Three dimensional E.C. Classics
Thrilling Romances
T.H.U.N.D.E.R. Agents
Top Love Stories
Total War
Tower of Shadows
True Sweetheart Secrets
True-to-Life Romances
Trump
Two-fisted Tales
Undersea Agents/Unearthly Spectaculars
The Unexpected
Unknown Worlds of Science fiction
U.S. Paratroops behind Enemy Lines
Valor
Vault of Horror
Warfront
Weird Fantasy
Weird Mystery Tales
Weird Science
Weird Science Fantasy
Western Crime Busters
Western Gunfighters
Wham-o Giant Comics
The Witching Hour
With the U.S. Paratroops behind Enemy Lines
Witzend
Woman in Love
Wonder Woman
Wulf, the Barbarian
Youthful Romances

I det siste nummeret av *Weird Science* skildrer Wallace Wood sitt og kollegenes forhold til science fiction: «Min verden er hva jeg gjør den til ... for minverden er science fictions verden ...»

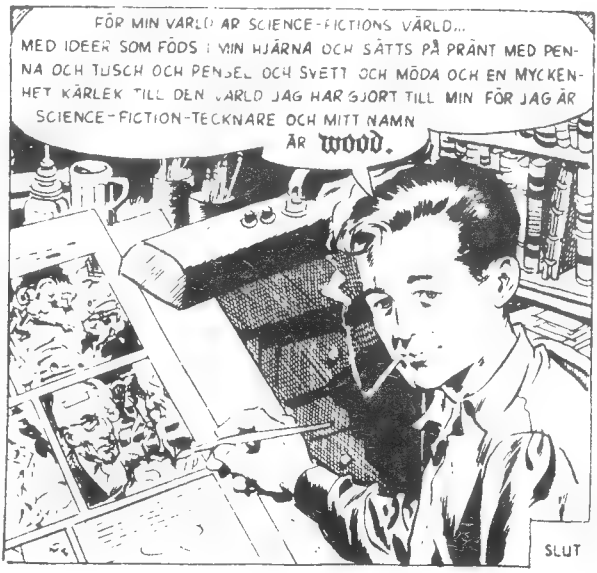
FÖR MIN VÄRLD ÄR SCIENCE-FICTIONS VÄRLD...
MED IDEER SOM FÖDS I MIN HJÄRNA OCH SÄTTS PÅ PRÄNT MED PENNA OCH TUSCH OCH PENSEL OCH SVETT OCH MÖDA OCH EN MYCKENHET KÄRLEK TILL DEN VÄRLD JAG HAR GJORT TILL MIN FÖR JAG ÄR SCIENCE-FICTION-TECKNARE OCH MITT NAMN ÄR WOOD.
SLUT

NÅ..

ER DET PA TIDE VI SLIPPER TIL.

FORUM

TEGNESERIE MAGASIN

NEI,

VI ER IKKE NYKOMLINGER. TO NUMMER HAR VI ALLEREDE RUKKET OG GI UT. INNHOLDET ER NORSKE AMATØRSERIER, ARTIKLER M.M. ABSOLUTT NOE FOR EN SERIEVENN.

GLEM

HELLER IKKE AT VI HAR ET RIKHOLDIG UTVALG AV NORSKE DANSKE OG AMERIKANSKE KVALITETSSERIER, OG TIL RIMLIGE, I ALLE FALL OVERKOMMELIGE PRISER.

KLIPP HER

OG HER

JA TAKK,

SEND MEG FORUM KATALOG 1, SAMT GRATIS LISTE, FOR KR. 5,- + PORTO

☐ PENGENE (KR. 7,25) ER SATT INN PÅ POSTGIRO NR. 3 16 09 67

☐ PENGENE BETALES NÅR KATALOGEN ER ANKOMMET.

NAVN _____

ADR _____

POSTNR _____

POSTSTED _____

JA TAKK,

JEG VIL GJERNE ABONNERE PÅ F.T.M. JEG BETALER DA KR 10,- + PORTO FOR HVERT NR. JEG MOTTAR. JEG KAN OGSÅ, NÅR SOM HELST SI FRA NÅR JEG IKKE VIL HA FLERE NR.

JEG STARTER ABONNEMENTET MED NR. 1 ☐ NR 2 ☐ ELLER NR. 3 ☐

NAVN _____

ADR _____

POSTNR _____

POSTSTED _____

SIGNATUR AV PERSON OVER 18 ÅR

VÅR ADRESSE

FORUM TEGNESERIE UTSALG
Jacob Schivesve 31
7600 LEVANGER
Tel. (076) 81 763

SIGNATUR AV PERSON OVER 18 ÅR

VÅR ADRESSE

LIEDERMANN

AL LIEDERMAN

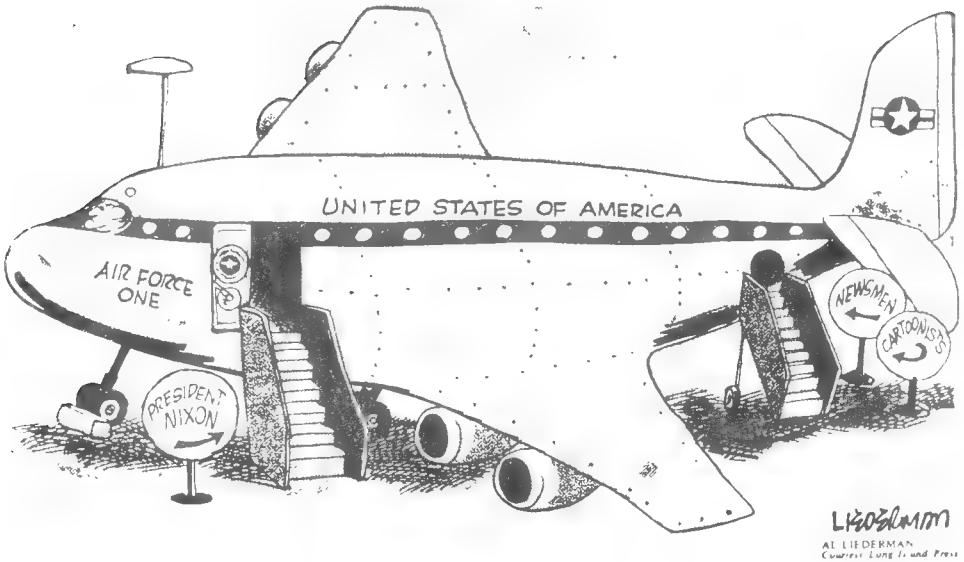

[illegible] signaturer til den kjente amerikanske tegne-
[illegible]. Han er både karikatur- og serietegner innenfor
området politisk satire, og er nå tilknyttet avisen The Morning Union
[illegible]. Mer enn [illegible] har han vært innom andre genre; i sin ung-
[illegible] Jack Kirby på Captain America da serien
[illegible] ny. Senere jobbet han på Captain Marvel.

[illegible] til saken: Fra og med neste nummer svarer Al Liederman på
[illegible] Tekst & Tegninger lesere! Det gjelder alle slags spørs-
mål om tegneserier og karikaturtegning, ikke bare slikt som gjelder
hans egen produksjon. Liederman kjenner nemlig en rekke av sine kol-
legaer blant de amerikanske tegnerne. Så skriv til Al via oss! Merk
konvolutten: AL LIEDERMAN.

LARS ANDREAS FISKE -- UNG MEN ABSOLUTT DYKTIG!

Et nytt talent har dukket opp på den norske tegneserie-arenaen. Lars Andreas Fiske er navnet, og alderen er femten år. Med tanke på at han bare har fiklet med tegneserier i fire år, er han flink. Han har en sikker strek (med filttusj), og han komponerer både sidene og de enkelte rutene godt. Først skisserer han tegningene med blyant, Før han så går over med tusjen. En slik metodisk fremgangsmåte er dessverre ikke altfor vanlig blant de helt unge tegnerne.

Tekstene er gode, det vil si korte og konsise. *Kommentarer* bruker Lars Andreas lite av, hvilket er en god ting. Snakkeboblene er pent integrert i stripe-layouten, og håndtekstingen er virkelig nydelig.

Norsk-Tegneserie-Forum fikk tilsendt to historier, og den korteste av dem synes vi at vi vil trykke direkte i Tekst&Tegning. Vi håper at de fine detaljene kommer fram i trykken.

Lars Andreas opplyser at han bl.a. er inspirert av tegneren Benito Jacovitti, som er kjent for serien Cocco Bill (Tøffe-Tom) og mange andre. Og at Jacovittis ånd svever over vanne — eller rettere sagt over Fremmedlegion-leiren — er ikke vanskelig å se. Jeg tilhørte så utvilsomt Jacovitte-fansen selv da jeg var ung. I dag har jeg helt andre favoritter, og jeg er sikker på at Lars Andreas Fiske også vil finne sin egen stil etter hvert.

«Seriene er helt u-norske, og det er vel forståelig da man ikke finner mye i Norge som inspirerer til å lage en serie», skriver tegneren til oss.

Når det gjelder akkurat dette, håper og tror jeg at Lars Andreas vil skifte mening med tiden. Man finner da mer enn nok spenning og action i norsk historie — det er bare å ta for seg folkevandringstid, vikingtid, hansavelde, unionstid og helt frem til 2. verdenskrig ... fra «Hulabakken» til Max Manus.

Men foreløpig bør Lars Andreas gjøre nøyaktig som han lyster — han har tiden for seg. Jeg tror jeg har statistikken med meg når jeg sioer at de aller færreste serietegnere har funnet sin stil før de er rundt de tredve.

Lars Andreas Fiske vil ha råd og kritikk angående sine legionærer. Personlig synes jeg det er vanskelig, i og med at tegningene og poengene er så tydelig inspirert av en utenlandsk tegner. Men kanskje er det noen av Tekst&Tegnings lesere som føler seg kallet til å gi sine kommentarer — gjerne til Lars Andreas direkte? Adressen hans er *Lars Andreas Fiske, Åsterudsletta 71a, 1344 Haslum.*

Aber doch: Dette er en lovende tegner, med sans for serie-mediet. Hvis unge Fiske arbeider målbevisst fremover, (og er mottagelig for kritikk), får vi sikkert høre mer til ham.

Sverre Årnes, for "BOBBLA".

FOR EN STILLE OG HERLIG KVELD
ALARM!

BAN
KOM IGJEN KURT! VI MÅ BRINGE HAN TIL FELT-HOSPITALET!....
JAPAN
TAKKET VÆRE DIN RASKE TANKEGANG OVERLEVDE HAN, SJERSANT.
UKENE GIKK.
HVORDAN FØLER DU DEG I DAG?
MEGET BEDRE, DOKTOR.
DE TROR AT VI BØR FLYTTE HOSPITALET, FOR GENERALEN TRENGER DEG PÅ FRONTEN.
TAKK FOR AT DU REDDET MITT LIV...
ÅH, JEG GJORDE BARE MIN PLIKT....

UKENE GIKK ATTER SIN GANG....
NÅ SAVNER JEG VIRKELIG DET BEHAGELIGE SYKHUSOPPHOLDET. JEG HÅPER NESTEN AT JEG BLIR SÅRET SÅ JEG KOMMER DIT IGJEN...
JEG KAN JO ORDNE DET SLIK AT JEG KOMMER DIT IGJEN!
DENNE GANGEN KOM' V. FOR SENT.....
. . HAN ER DØD.
Epilog
VÅR TAPRE SOLDAT FIKK DET SOM HAN VILLE. HAN KOM PÅ SYKHUSET, MEN PÅ FEIL AVDELING!! SÅ HVIS DU SKAL ØNSKE DEG NOE, SÅ GJØR DET SKIKKELIG!
3
82

Olav B. Myhre:

Kristne tegneserier

Det er blitt sagt mye for og imot tegneserier i forskjellige fora. Av det jeg har sett er det heller lite som har handlet om serier med kristent innhold. Er grunnen til dette at tegneserieinteresserte ikke har oppdaget disse seriene, eller er grunnen den at disse seriene har vært for dårlig markedsført?

For meg var det en overraskelse at det finnes ganske mange serier med kristent innhold. Det jeg synes er litt merkelig, er at det stort sett er deler av Bibelen som har fått denne formen. En gledelig overraskelse er derfor en serie som går i Krigsropet og handler om Cathrine Booths liv.

Jeg vet ikke hvem som er tegner og forfatter av serien, men det kan vel bringes på det rene. Tegningene er i tradisjonell illustrasjonsstil, dermed ikke sagt at den er dårlig tegnet. Serien hadde vunnet på om den hadde blitt håndtekstet isteden for maskin-tekstet.

Et annet eksempel på at håndtekstede serier ikke alltid er bra, er pocket-bøkene fra Logos Forlag. De er vanskelige å lese fordi de er nedfotografert for mye. Størrelsen på bøkene burde ha vært 12,5 × 20 cm, 10,5 × 17 cm. Serien hadde da ikke virket så knudrete.

Som bruk til undervisning kan bøkene fra Logos være velegnet. Det er muligens noe av tanken bak utgivelsen av disse seriene. Dette er et tiltak som burde få større spredning bl.a. i skolen.

Bladet Samaritan har hatt tegneserier som handler om forskjellige tekster fra Bibelen. Seriene er så vidt jeg vet produsert som undervisningsmateriell for misjonsarbeidet.

Det jeg savner er serier som tar opp dagens problemer fra et kristent synspunkt. Dette kan bero på at ingen har tenkt på at det kunne være et marked for slike serier. Om det er noen som har tanker om en serie med kristent innhold, så ta kontakt med Norsk Tegneserie-Forum. Vi vil være behjelpelig med den tekniske og grafiske utformingen samt ellers med gode råd og forhåndskritikk.

Er det noen som vet om kristne serier, så er jeg takknemlig for å få tips om hvor de har vært publisert. Dette er et forsøk på å fa denne side av tegneseriene mer kjent blant de som er interessert i tegneserier som medium, og å gjøre denne form for serier mer tilgjengelig. Tegneserier er ikke bare noe man bør rynke på nesen av, som noe som katten har dradd inn. Tegneserier er en del av vår kultur, og på dette grunnlag må alle sider og genre innn seriekunsten trekkes fram i lyset. Om dette skal bli noe annet enn et enkeltstående innlegg i debatten om tegneserier, så ta pennen fatt og skriv hva du mener.

---o---

Brage — nytt norsk tegneseriemagasin

BRAGE har gjenoppstått som en fugl Cartoonix fra asken. Et blad fullt av tegneserier, foreløpig er det omtrent fifty/fifty med utenlandske kontra norske serier. Men senere, håper redaktør Finn Bjørklid,

forts. s. 32

verv og vinn

Kjenner du likesinnede som kan tenke seg å abonnere på TEKST & TEGNING? Og som kanskje også vil melde seg inn i Norsk Tegneserie-Forum? Skjerp da sansene! 80-åras store vervekampanje starter NÅ!

Sett i gang og verv venner og bekjente, familie og slektninger, grandtanter og oldebarn. DET LØNNER SEG NEMLIG Å VERVE!

Vi har utarbeidet et premieringssystem som fungerer såher:

1. For hvert medlem du verver til Norsk Tegneserie-Forum, får du 1 poeng. Verver du et firma, en forening e.l., gir dette 2 poeng.

2. For hver abonnent du verver til TEKST & TEGNING, får du 1 poeng.

3. Klarer du 4 poeng, får du som premie enten et års gratis medlemsskap i NTF eller gratis abonnement på 4 numre av TEKST & TEGNING. Klarer du 8 poeng, får du begge deler gratis!

4. Hvert poeng gir deg 1 lodd i et stort lotteri hvor trekningen holdes på slutten av året. Vinneren får en bok med fire Asterix-serier innbundet i villsvinskinn.

Dette er opplysninger du trenger å gi ofrene når du verver:

Kontingenten i NTF er 60 kroner for medlemmer over 15 år, 35 kroner for medlemmer under 15 år, og 100 kroner for firmaer, foreninger o.l. Kontingenten sendes til Norsk Tegneserie-Forum, Ruseløkkvn. 60, Oslo 2, postgirokonto 2 36 67 97.

Abonnement på TEKST & TEGNING koster 35 kroner for medlemmer av NTF, 50 kroner for andre. Pengene sendes til Jon Gisle, Glückstads gt. 5. Oslo 1.

Bruk kupongene på neste side! OBS: En verving gjelder først når innbetalingen er registrert.

KUPONG 1

Jeg har vervet følgende som abonnenter på TEKST & TEGNING:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Når jeg når opp i 4 vervinger vil jeg ha gratis abonnement på TEKST & TEGNING/gratis medlemsskap i Norsk Tegneserie-Forum. (Stryk det som ikke passer.)
Kupongen sendes til Jon Gisle, Glückstads gt. 5, Oslo 1.

KUPONG 2

Jeg har vervet følgende som medlemmer av NTF:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Når jeg når opp i 4 vervinger, vil jeg ha gratis medlemsskap i NTF/gratis abonnement på TEKST & TEGNING. (Stryk det som ikke passer.)
Kupongen sendes til Norsk Tegneserie-Forum, Ruseløkkvn. 60, Oslo 2.

Hva med norske tegneserier?

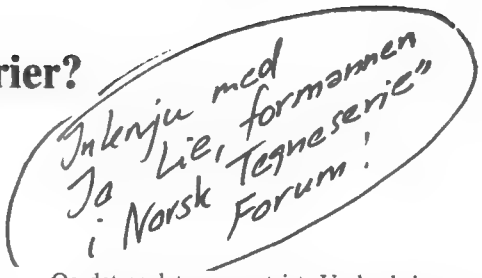

Formannen i Norsk Tegneserie-Forum, Jo Lie, er nok den som kjenner best til norske tegneserier og de muligheter tegneserieskapere i Norge har for å få utgitt tegneserier. Bobblas redaksjon besøkte Jo lie privat en dag i februar. Vi hadde hørt rykter om at det tøt tegneseriehefter ut av vinduene og sprekker i huset, men det var først når du kommer inn at du ser tegneserier. Vi skrittet over en bunke i gangen, og Jo måtte rydde unna på rommet sitt før det ble plass til oss. Vi hadde ikke før satt oss ned før det raste noen hefter fra en hylle ned over oss. Vi satte oss for sikkerhets skyld i stua.

— Du samler på tegneserier?

— Ja, og spesielt norske. Du finner dem i aviser, ukeblad barneblad og hefter. Det første norske juletegneserieheftet jeg vet om, kom i 1913. Det le tegnet av den senere teatermaleren Gunnar Tandberg. «Kari, Per og Søren paa tur til Christiania» het det. Søren er en gris.

Heftet har jeg bare sett på Universitetsbiblioteket.

I 20-åra kom det flere julehefter, og i 30-åra kom Nils og Blåmann, Brumle og et par til. Noen av disse heftene har jeg klart å skaffe meg.

— I Norsk Tegneserie-Forums formålsparagraf står det at dere skal arbeide for å bedre norske serieskaperes utgivelsesmuligheter og serieskaperens økonomiske kår og arbeidsmuligheter. Har vi ikke mange godt betalte tegnere da?

— Av de land det er naturlig å sammenlikne oss med, ligger Norge svært dårlig an når det gjelder tegneserieproduksjon. År om annet har vi mellom 20 og 30 forskjellige norske tegneserier på markedet. Det er 6-7 julehefter, noen tegneserier i barnebladene og noen i avisene og ukebladene. Noen av dem er nyutgivelser — men slike som Nils og Blåmann og Jens von Bustenskjold — andre kommer ut år etter år. Kjenninger som Smørbukk, Vangsgutane og Stomperud som alle over over 40 år gamle. Det dukker opp svært få nye.

Og det er det som er trist. Under krigen var det stor norsk tegneserieproduksjon; I 50-åra kom konkurransen fra utenlandske tegneserier. Fra en 3-4 utenlandske hefter rett etter krigen, økte tallet på importerte tegneserier jevnt til midt i 60-åra. De norske forsvant ikke helt fra markedet, men gikk katastrofalt tilbake. Siden 1970 har det økt litt igjen, men ennå er nytegnede serier svært sjeldne.

— Har du noen tall på hvor mange nye som kommer ut?

— Ja, det dreier seg om en 4-5 pr. år. Tenk om det bare kom ut 4-5 nye norske bøker pr. år! Man ville regne det som en katastrofe for norsk kulturliv, diskutere fenomenet alvorlig i aviser, på TV, i Stortinget og i regjeringen, komiteer vile bli nedsatt, osv. Tegneseriene er det bare få som bryr seg om. Og de fleste er sannsynligvis glade for at det er slik.

— Hvorfor tror du det er slik?

— Jeg tror det er flere grunner til det. Mange mener at tegneseriene er en mindreverdig kunstform eller ingen kunstform i det hele tatt. Disse blir det etterhvert færre av. Den andre grunnen er at de tegneseriene vi har på markedet i Norge dessverre stort sett er dårlige. De er billig industrivare med få unntak. Folk tar dem ikke alvorlig og vet ikke, eller tenker ikke over, at det finnes gode og dårlige tegneserier akkurat som det finnes gode og dårlige bøker, malerier, filmer og musikkstykker. Den tredje grunnen, tror jeg, er at mange synes det er noe lettvint ved tegneseriene. Det ser på det som en slags litteratur. Man kan godt illustrere litteratur, men da må hver enkelt tegning være veldig god, og det må ikke vare for mange tegninger. Men det er jo riktigere å si at tegneserien er en form for tegning eller sågar drama. Et teaterstykke er mer likt en tegneserie enn en bok.

— Du tror altså at grunnen til at vi har så liten produksjon av norske tegneserier, er at folk flest ser ned på tegneseriene. Men hva med konkurransen fra utenlandske tegnese-

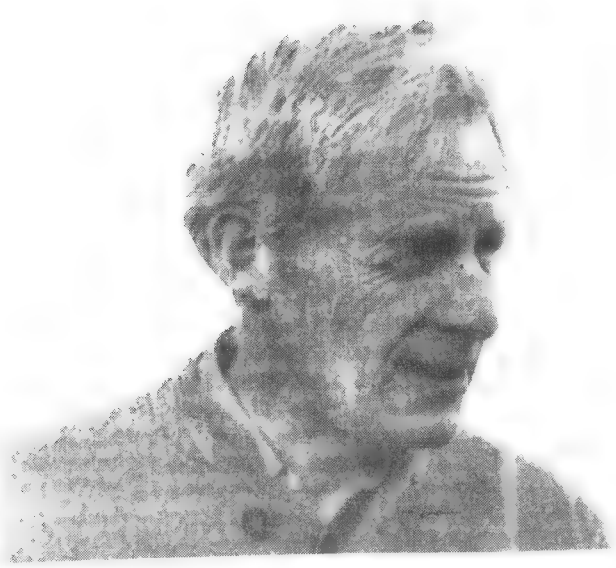

rier?

— Det er klart at økonomi spiller en stor rolle for all·kultur. Teater, musikk, opera, litteratur og bildende kunst får store summer i statsstøtte, ja, til og med norske filmer får millioner. Tegneseriene får kr. 10.000,- i statsstøtte pr. år i form av en tegneseriepris til den beste tegneserien utgitt for barn eller ungdom. Staten tar inn en 40-50 millioner kroner årlig i moms og gir tilbake under 1 promille. En kan godt si at de importerte tegneseriene for en stor del understøtter norsk litteratur og andre kunstformer. Siden disse tegneseriene stort sett er dårlige og leses av unger, kan en si at staten ofrer ungene for å få penger til annen verdiful kunst. Når disse dårige utenlandske tegensriene samtidig fortrenger de norske, er dette en parodi på en kulturpolitikk.

— Men er det så vanskelig å få utgitt norske tegneserier? Er det noen som i det hele tatt prøver å lage serier utenom noen ganske få?

— De fleste norske tegneserier ligger rundt omkrig i skrivebordskuffene. Norsk Tegneserie-Forum hadde en utstilling på Høvikodden i desember og januar. Vi skrev til noen tegnere vi visste om. Det kom inn mange utrykte tegneserier. Barn og unge mennesker lager tegneserier. Det er en naturlig uttrykksform for mange. Men når ingen tar disse tegneseriene alvorlig, slutter en eller en oppgir å skape mer. Norsk Tegneserie-Forum kommer til å ha flere utstillinger framover. Vi skal blant annet ha en i Drammens Folkebibiliotek i oktober-november. Vi håper at tegneserietegnere i alle aldre vil sende oss sine produkter De skal bli hengt opp, så sant de ikke er altfor elendig tegnet.

— Etter det du har sagt mener du at staten må spytte i kassa og støtte utgivelse av norske tegneserier?

— Det må staten, ja. Det vil ta tid før så skjer, men fikk vi alle dem som leser tegneserier pluss alle dem som har vært med på å lage dem til å gå foran, kunne det skje ting.

Med Kjell Aukrust og Guttorm Hansen i spissen til å gå inn for statsstøtte, tok det nok ikke så mange år før vi halte inn på svenskene som bevilger 3-400 000 kroner pr. år til tegneseriene!

Olav B. Myhre

forts fra s. 7

ytterligere utslagsgivende, og prisen var på kr. 10 000,-.

En av de øvrige prisvinnere på Nobelinstituttet den dagen var forøvrig ingen ringere enn Anne Cath-Vestly. Hun fikk kr. 20 000,- i påskjønnelse for sine herlige barnebøker. Så Håkon var jo i godt selskap...!

HAKKE HAKKESPETT — i nye versjoner.

Carl Barks ånd svever over vanne. Ja, det var den første tanken som falt meg inn da jeg leste Hakke Hakkespett nr. 1 1982.

Jeg husker godt Hakke Hakkespett fra min barndom, da bladet kom ut som småhefter i «Vill Vest» format. Deretter ble de større og mer kulørte — og så dyre at de ble en vesentlig investering for en guttunge som knapt hadde kr. 1.- i ukepenger...

Det er dansken Freddy Milton som har tegnet innledningshistorien, og det var et godt arbeid. Så godt, faktisk, at jeg spanderte de kr. 7.50 som bladet kostet (vanligvis kjøper jeg ikke «engang» Donald Duck).

Og det er vel nettopp her vi er ved essensen. Donald Duck lever fremdeles på sin storhetstid frem til år 1959/60, og selv om bladet ikke har så lavt nivå som det hadde fra 1963 og utover til 1975 (eller deromkring), er det vanskelig å begripe at Donald har en slik omsetning som han vitterlig har. Vanens makt ... og så videre, men det kjedelige er at dette går på bekostning av virkelig gode serier.

Hvis SEMIC klarer å fortsette med den kvaliteten som Freddy Milton antyder i Hakke Hakkespett i nr. 1/1982, burde bladet på sikt kunne konkurrere med Donald Duck fra Hjemmet a/s.

Milton har også tegnet en del Donald Duck, det har han gjort riktig bra. Men også i sin Hakkespett-historie viser han at han er sterkt inspirert av tegneserienes Guru nr. 1, Carl Barks. Kanskje *for* inspirert: Vi kjenner igjen både tegnestilen, den spesielle typen gags — ja, historien i det hele. Men jeg er sikker på at hvis Milton holder koken, vil det bli mer av ham selv og mindre Barks — uten noen kvalitetssenkning.

I varje fall: Jeg kommer til å holde øye med Hakke Hakkespett fremover. La oss håpe at denne oppmuntrende begynnelsen ikke gradvis glir over i en redaksjonell tankegang á lá nå-går-det-så-bra-at-vi-kan-slappe-av-og-hvile-på-laurbærene-våre-gutter!

Sverre Årnes

forts. BRAGE ...

... på et helnorsk blad. Dette nummeret ble på 40 sider, og prisen var satt til kr. 10.-. Det syntes vi var all right.

Et slikt interessant prosjekt fortjener naturligvis en fetere omtale enn bare denne korte notisen. Noe vi dessverre ikke rekker før til neste nummer av Tekst & Tegning.

Vi iler imidlertid med å nevne at du kan skrive til følgende adresse forå få tilsendt BRAGE nr. 1/82:

BRAGE v/Finn Bjørklid,
Nordahl Bruns gt. 12,
Oslo 1.

Altså: Fyldigere kritikk i neste nummer!

Leser du Varden, Nordlandsposten eller Finnmark Dagblad?
Tekst & Tegning trenger din hjelp!

Er *Fantomet* eller *Knøttene* Norges mest publiserte tegeneserie i dagspressen? Det kan vi kanskje få vite ved å skrive til alle landets aviser, men ettersom det finnes minst 160 av dem, ville vi fått en portoutgift på over 300 kroner. Dessuten ville vi da gått glipp av en utmerket anledning til å aktivisere dere dorske og late serielesere som ellers bare sitter bak nedrullede gardiner og venter på at *Tekst & Tegning* skal dette ned i postkassa. Så, finn fram siste ukes bunke med *Gudbrandsdølen*, *Tdens Krav*, *Haugesunds Avis* eller hva nå husholdningen har å by på av nyhetsdekning.

Det vi ønsker er en oversikt over hvilke tegneserier som jevnlig trykkes i din lokalavis, enten den kommer ut én eller sju ganger i uka. Send oss et skjema tilsvarende det som er vist i eksemplet under.

En viktig opplysning er om serien er norsk (lokal, og derfor antagelig ukjent ellers i landet). Hvis du også vet hvem som skriver/tegner serien, så få det ned på papiret. Og send med noen utklipp av serien!

Du kan også sende med serier hvis du er i tvil om de kan karakteriseres som tegneserier. Generelt kan vi si at utskudd av typen *Tennis med Björn Borg* faller utenfor denne oversikten. Det samme gjelder *Dennis* slik den forekommer i for eksempel *Dagbladet*, hvor den har mer karakter av vitsetegning.

Skjemaene skal sendes til:

Bjørn Sortland, Dragonstien 97 D, Oslo 10

Og husk: du er kanskje den eneste i ditt distrikt som gidder å rulle opp gardina!

Avis: *Aftenposten* (kveld)

Avisa kommer ut:	M	T	O	To	F	L	S	
	*	*	*	*	*	*		
Serie								**Merknader**
Fant	*	*	*	*	*	*		
Fantomet	*	*	*	*	*	*		
Putte	*	*	*	*	*	*		
Muppets			*					Farger; 3 rader
Rødøye						*		Farger; 2 rader

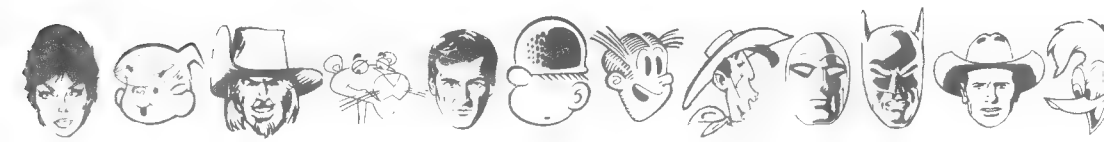

Silverstein

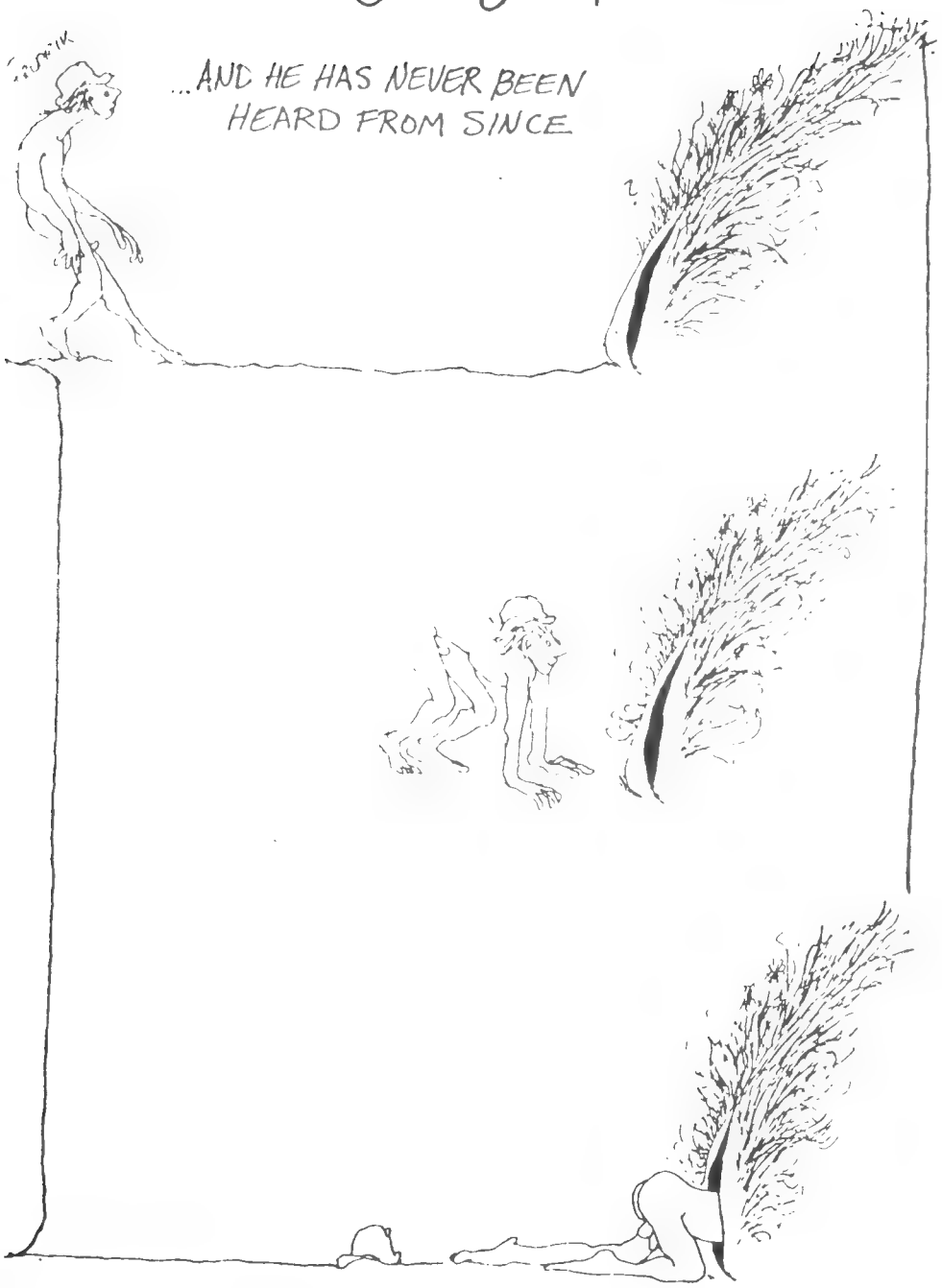

Litt om tegneseriers oppbygning og psykologi - del II

Av Sverre Aarnes

Forrige gang skrev jeg litt om anslaget, om presentasjon av hovedkarakterene og om «hook»er. Nå skal jeg skumme bølgetoppene av begreper som «fordypning», «fremdrift» og «konfliktopptrapping».

I presentasjonen har vi et forhold til hovedpersonene — vi elsker helten og hater skurken. De aller fleste kommersielle serier bevilger helten alle tenkelige gode egenskaper, og skurken alle tenkelige dårlige. I hvert fall slike dårlige egenskaper som det er tillatt å behandle i barneserier.

Når vi kommer til *fordypningen*, får vi lære hovedaktørene nærmere å kjenne. I dårlige historier betyr dette bare at vi får utallige indikasjoner på det vi allerede vet: At helten er en beintøff godfjott. I gode historier, derimot, nyanseres bildet. Den dyktige manusforfatter fremhever heltens dårlige egenskaper og skurkens gode sider.

Selv om Supermann er super på alle måter, har han sin svakhet. Han er supersterk, superintelligent og supersnill — men han tåler ikke krypton. Derfor grøsser leseren bare ordet krypton blir nevnt. En annen superkjendis, Fantomet, er enda mer sårbar. Hans styrke ligger i at hans hemmelighet forblir ukjent. Dessuten er han sterk, gløgg og utstyrt med en masse flaks. Men: Han kan drepes, og det aller verste han kan tenke seg, er at noen skal titte *under* masken. Det er ikke Fantomets konsentrerte superhet som gjør ham skattet av millioner. Nei, det er kombinasjonen av hans gode og dårlige egenskaper.

En serielager må alltid bruke sjabloner for å karakterisere en person, men hvis han *bare* bruker sjabloner uten å fordype, blir selv den mest fantastiske ytre handling uinteressant. Troverdigheten (og leserens engasjement) uteblir.

Er hovedpersonene troverdige og *utdypede*, vil selv en enkel komplikasjon være interessant.

Heltens små *svakheter* er det krydderet manus-produsenten skaper den gode karakter på. Og skurken får gode egenskaper som gjør det urimelig å hate ham med full glød.

Eller sa jeg «ham». Skurker (som helter) kan være kvinner. Se bare disse kvinnelige banditt-lederne som f.eks. Johnny Hazard dumper borti. En skulle tro de var så onde som det overhodet gikk an. Men her og der aner vi gjerne ørsmå hint om at de venter på Den Store Kjærligheten, på Mannen som kan dominere *dem* slik som de alltid har dominert andre. Dette blaff av menneskelig følelse, som kan-

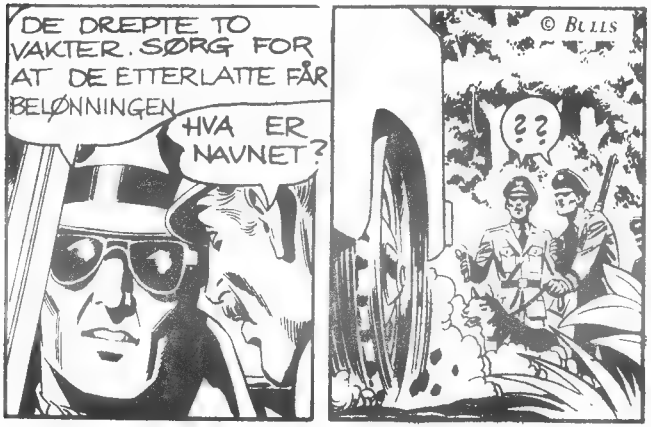

Fantomet har et svakt punkt: Hans identitet må ikke avsløres.

skje bare varer i et mikrosekund, er tilstrekkelig til at Helten redder livet og haler seieren i land.

Et kjent eksempel på en helt med fasetter av dårlige karakterer, er den klassiske Onkel Skrue (må ikke sammenlignes med den moderne, bleke sjablon som bærer samme navn). Onkel Skrue er gjerrig inntil det sykelige, og han skyr bare de aller verste midlene når det gjelder å berike seg. Hvordan klarer da Carl Barks å gi ham heltestatus fremfor Skurke- eller Tvilsom-status? Jo, Skrue er nemlig helt besatt av penger, hans pengebegjær er en sykelig drift som er like mye til plage tor ham selv som for hans omgivelser. Han lever ikke mer komfortabelt enn de fattige nevøene sine — selv om han snyter disse jevnlig og ofte.

Petter Smart: av og til *for* smart.

Barks (og andre forfattere) forteller oss ikke alt dette på den første og beste ruten i serien. Nei, han planter egenskapene gjennom hele historien — gjennom en replikk her, en grimase der...

Jeg nevnte «konfliktopptrapping.» Et ord som forklarer seg selv, så lenge man har klart for seg hva «konflikt» betyr. Det kan defineres som en tvist, stridighet — den 2. verdenskrig var en konflikt på samme måte som to metemarkers forhold til hverandre når de har bestemt seg for å krype inn i det samme hullet. I enhver serie er det en hovedkonflikt: Kampen om en gullmedalje, en kamp mot mafia og detektiv, den tapre saltrampen på sin hvite hingst mot storrancheren og hele hans cowboy-hær — og så videre. I såkalte gutte- og mannfolkblader er ofte Hovedkonflikten av en krigersk og voldelig karakter — den ender ikke før Fienden (de slemme) enten er døde eller ført i fengsel. Men forholdet mellom Julia Jones to elskere er også en konflikt, på samme måte som dr. Kildares forhold til den rike far som *ikke* ønsker å la sin datter operere — tross at Kildare selv vet at dette er den *eneste* muligheten til å redde pikens liv. (En annen del av konflikten er at den samme pike elsker dr. Kildare — og den omsvermede legen vet selv at det vil koste ham hans sjelefred hvis operasjonen fører til hennes død. Samt at han vil få sparken fra hospitalet.)

Konfliktopptrappingen er den fasen i fortellingen hvor vi samler elementene, og de motstridende kreftene står klarere og klarere mot hverandre. Med andre ord: Konflikten tilspisses!

På tampen vil jeg nevne tre uttrykk kjent fra filmen, men som også er flittig brukt i seriene. Det er «plot-points», «time-lock» og «cliff-hangers».

«Plot-point» er den nye opplysningen som uventet dukker opp, og som plutselig forandrer historiens gang. Når den vakre piken plutselig meddeler Helten (mens mafiabandittene er i full gang med å bryte opp døren inn til ham) at hun egentlig er mafiasjefens datter, er dette et plot-point. Når Petter Smart omsider har pakket Skrues penger inn i en ugjennombrytelig plasthinne for å sikre pengene mot B-gjengen — da er det et «plot-point» når Petter plutselig husker at han ikke vet hvordan *Skrue* skal komme seg inn til pengene heller!

«Time-lock» (tidslås) er hyppig brukt i spenningsserier, særlig i stripeserier. Da får hoved-

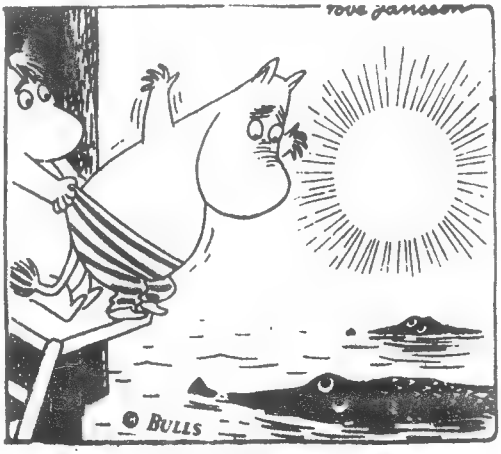

Cliff-hanger.

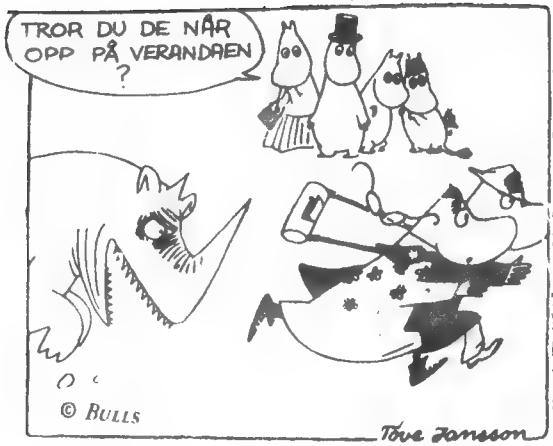

Time-lock: Innen x sekunder må hemulene nå verandaen for å unngå å bli spiddet av neshornet. Eller (sett fra neshornets synsvinkel). Innen x sekunder må neshornet nå igjen hemulene for å få sjansen til å spidde dem. (Fra *Mummitrollet* av Tove Jansson.)

karakteren en tidsfrist som han (hun) må overholde for at a) ikke heltinnen skal bli overkjørt av toget, b) for at den tidsinnstilte bomben ikke skal eksplodere eller c) komme seg i buksene før elskerinnens ektemann kommer inn døren (lite brukt i barneserier).

«Cliff-hangers» (klippe-hengere) er et begrep som stammer fra amerikanske TV-serier. Da plasseres Helten i en livsfarlig situasjon som gjør at seeren ikke har råd til å slå fjernsynet over på en ny kanal — mens reklameinnslaget varer. De amerikanske super-seriene, hvorav for eksempel «Lyn-Gordon» stadig er å se i norske aviser, forsøker å plassere større eller mindre «cliffhangers» eller «plot-points» i slutten av hver eneste stripe. Disse kan kanskje vedlikeholde interessen for serien mens den går som dagstriper, men gjør den samme serien litt for «heavy» og sammenpakket når den kjøres i sin helhet.

Men i en vanlig fortsettelsesfortelling forsøker alltid manus-forfatteren å putte en «cliffhanger» like over «forts. i neste nr.» Det skal jeg også gjøre — for i neste nummer skal jeg ta for meg siste del i denne artikkelserien, snakke om «konfliktforløsning, avtoning» — samt om serielayout, om fremdrift og om hvordan trådene nøstes sammen.

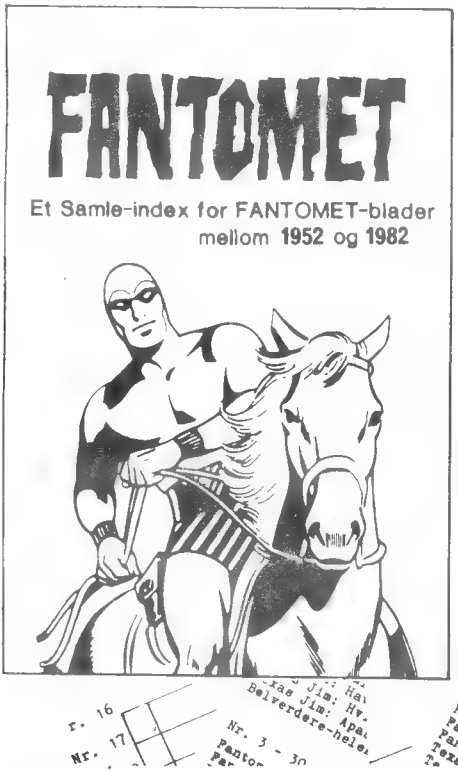

Jeg har utarbeidet et samle-index over FANTOMET-blader fra 1952-1982. Heftet er på 76 sider i A5-format, med bilder av de 30 første heftene. Det er rubrikker til å krysse ut de heftene man har og tilstand-kode. De fleste tegnerne er tatt med.

Heftet fås hos: Håvar Eide, Reinslettveien 20 b, 8000 Bodø, og koster 20 kr + porto (kr. 3,-)

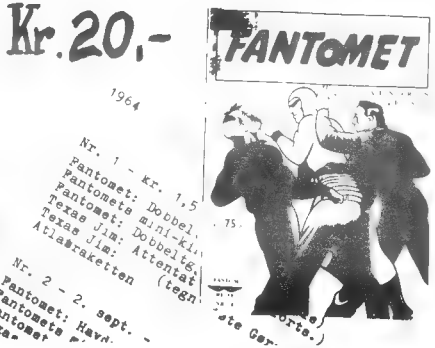

anmeldelser

Jean-Michel Charlier og Jean Giraud, Blueberry nr. 19 - "Den Lange March", Interpresse (1981). (Originalens tittel: "La Longue Marche") ISBN 87-7529-751-5

I Norge har Hjemmet nylig gitt ut album nr. 12 i serien om Løytnant Blueberry. Tilsvarende langt har Gutenberghus i Danmark kommet. Når forlaget Interpresse så publiserer album nr. 19, henger det sammen med en overføring av rettighetene til å gi ut serien i Danmark. De mellomliggende numre vil dukke opp etterhvert (ihvertfall på dansk) i årene fram til 1984.

Når jeg nå anmelder en dansk utgave av et Blueberry-album, så er det med et håp om å kunne komme eventuelle feil og irritasjonsmomenter i oversettelse og teksting i en norsk utgave, i forkjøpet.

Forsiden på dette albumet gir et mer dust, kunstferdig inntrykk enn de innrammede fargeklattene vi har vendt oss til fra Gutenberghus/Hjemmet. Cowboybokstavene er riktignok (og greit nok) beholdt. Det som også slår en fra forsiden er at Blueberry ikke lenger tituleres med løytnant. Hæren har rimeligvis degradert ham *in absentia*. Charlier har vel også funnet det mer og mer vanskelig å få tilpasset Blueberrys anarkistiske offisersrolle i historier fjernt fra hærens daglige rutiner. Mannen opererer nå mer i sitt rette element.

Jeg gjør med dette, og i det etterfølgende, Charlier ansvarlig for manuset til intrigen. Om jeg gjør Giraud urett i det skal være usagt, ettersom han helt siden "Den Gale Tyskers Gullmine" har samarbeidet med Charlier i utarbeidelsen av historiene.

Blueberry befinner seg innledningsvis i fengselet i Fort Bowie. Selv om han har ofret sin frihet for å "redde kvinner og barn" fra Vittorio og hans apacheindianere, står han nå i fare for å bli transportert til Durango for å dømmes av en krigsrett for tyveri, fluktforsøk, høyforræderi og attentatforsøk mot De forente staters president (ikke mer?). Vår gamle kjenning Red Neck har fått snusen i dette (hvordan sier Charlier ikke), han oppsporer Jimmy McClure, og disse to syr sammen en plan for å befri sin venn. Uten å røpe for mye av planen så kan jo nevnes at Chihuahua Pearl, også tidligere innblandet i Mike Blueberrys hektiske tilværelse, spiller en viktig rolle i planen. Samtidig med disse hendelsene lykkes det apachene, hjulpet av Cochises datter Chini, å unnslippe avdelinger fra hæren. Blueberry gjenforenes med apachene, og i siste del av albumet kjemper de for å slippe gjennom det nettet som næren er i ferd med å snøre sammen rundt dem.

Intrigen? Jeg synes den er noe tynn. Tråden gjennom albumet er riktignok rød, men det er den klassiske rømningshistorie. Utenforstående må tre til for å hjelpe fangen å rømme. Disse utenforstående er selvfølgelig gamle kjenninger; den lett alkoholiserte McClure og den mer distanserte, upersonlige Red Neck. Manusforfatteren syntes vel det var lenge siden disse to hadde fått lov til å live opp sidene. Noe mer søkt synes jeg det er å trekke inn den rødhårede sexbomben (brukte man slike uttrykk i amerikanske aviser på den tida, s. 10?) Chihuahua Pearl, nåmere Miss Lily Calloway. En stor del av albumet går med til å bygge opp en intrige som skal gi Pearl anledning til å hviske arrestanten i øret hvordan han skal unnslippe. Det gir ihvertfall

Giraud en anledning til å tegne kvinnelige legger og lår.

De som fryktet et tap av heltens/antiheltens integritet ved et kjærlighetsforhold til Chini, kan trekke et lettelsens sukk. Tsi-na-pahs (Blueberrys) møysommelige kurtise til Chini, og rivalisering med Vittorio, som kulminerte i en nesten fatal (men fantastisk beskrevet) ørnejakt i historien som gikk forut for denne, brytes ved at Blueberry 'galant' gir Chini, som er villig til å være hans kvinne selv om han er i fengsel, 'friheten' med ordene "... Umulig, Chini. De vil føre meg langt bort herfra, og våre veier vil for alltid skilles ...". Typisk. For hvordan skulle familielivet kunne forenes med eventyrlivet? Jeg bare spør. Pearl summerer det kanskje best opp på siste side, "... Dra til helvete, Mike Blueberry ...".

Humoren ligger ikke dypt begravet i en Blueberry-historie. I så måte er McClure et takknemlig objekt å la denne få utløp gjennom. Parallellhandlingen på s. 7 hvor Blueberry setter kommandanten i Fort Bowie sjakk matt, er også en humrende opplevelse. Eieren av handelsstasjonen (s.29) utviser svært så menneskelige egenskaper da han prøver å unngå å låne ut hesten sin til hæren.

Noe av det som irriterte meg ved lesningen av albumet, var sammenblandingen av apacher og navahoer. Om dette er oversetters eller forfatters skyld vites ikke ettersom jeg ikke har sett originalen, men en aldri så liten statistikk viser at indianerstammen benevnes som apacher respektive navahoer henholdsvis 2 og 29 ganger i løpet av albumets 48 sider. Det sørgelige er at det rent historisk sett ikke kan ha vært navahoer som utgjorde stammen i vår historie. Historien som utspilles her, kan stadfestes til mellom slutten av 1860-årene og 1874 (Cochise, hvis Charlier har tenkt på den Cochise som virkelig har levd, døde i dette året). De siste frihetskjempende navahoer var blitt tvunget til reservater allerede i 1866 og kan, hvis rett skal være rett, ikke ha deltatt i vår historie. Cochise var da også Chiricahua apache samtidig som San Carlos reservatet i Arizona var, og er, et apachereservat.

Når det gjelder oversettelsen og tanken på en eventuell norsk utgivelse, så la oss slippe å høre indianerne uttrykke seg med stereotype Ugh! (s. 31). Og: å beskrive 'de ville' som overtroiske og redde for 'jernhesten' (s. 42) bygger neppe oppunder en bedre forståelse for andre kulturer og folkeslag. På s. 43 bryter Blueberry telegrafforbindelsen for å hindre kontakt mellom hæravdelingene. Dette er greit nok, men det er en underkjennelse samtidig å si at indianerne "... intet kjenner til de syngende tråder". Geronimo, selv apache, benyttet seg blant annet av dette i sin geriljakrigføring.

Det er alltid et syn for øyet med håndtekstede serier. Så også med dette albumet. Det smaker også originalt når man beholder litt styggeord på engelsk, så som "Hell" og "Blast it!" (Det heter forøvrig Yes, og ikke Yeas (s.16).

Jeg har bare en liten bemerkning: med tanke på alt det arbeid som ligger bak tegningene så bør også teksten være perfekt; det gjør seg dårlig å rette feilskrevne bokstaver ved å skrive oppå. Feilen skal lakkes ut først!

Tegningene i historien er som himmelsendt manna. Giraud er bare ganske enkelt en nytelse. Ta fram "Fort Navajo" og se på utviklingen i teknikken fra begynnelsen av 60-årene og til nå. Landskaper, ansiktsuttrykk, detaljer - det er smukt fra perm til perm. Girauds eksperimentering gjennom sitt annet jeg, Moebius, parres nå med den mer tradisjonelle Blueberry-stilen, og det unnfanges kunst i ordets beste forstand. Giraud er litt mindre eksperimentell i sidenes layout i dette albumet enn i nr. 18 ("Nez

Cassé"), og jeg har ham tilgitt at jeg hadde problemer med å finne riktig rekkefølge på bildene noen ganger. Et par steder avhjelpes dette med piler.

Jeg har som regel en forkjærlighet for serier i svart/hvitt, men bøyer meg i støvet for den fine fargeseparasjonen hos trykkeriet Proost i Belgia. Hvem som har fargelagt originalen vet jeg forøvrig ikke.

Helt til slutt: tittelen på albumet er noe misvisende. Den lange marsj begynner sant å si ikke før siste bilde på siste side.

Albumet kan fåes hos Fantask, Skt. Pedersstræde 18, DK - 1453 København K.

Bjørn Sortland

DUCKEN nr 1/1982. 16 s., kr. 5,50. Utgiver: Jon Kristiansen, Stm. Kolstads vei 29, 1700 Sarpsborg.

Da jeg for noen numre siden anmeldte Henning Bødtkers Duckburg, brukte jeg opp alt jeg hadde på lager av negative superlativer, i trygg forvissning om at dårligere donaldistblad måtte det være umulig å lage.

Men jeg tok feil. Jon Kristiansens Ducken er så gjennom tynt, stygt og innholdsløst at man sitter der storøyd måpende, ja, rent ut imponert over denne orgie i kvalitetsløshet, og lurer på om man skal sende hele greia over til Guinness Rekordbok. Bare på ett område - trykkfeilene - er Henning B. fortsatt mesteren, men med litt trening kan Ducken sikkert komme etter her også.

FANTOMET. ET SAMLE-INDEX FOR FANTOMET-BLADER MELLOM 1952 OG 1982. 76 s., kr. 20,- Utgiver: Håvar Eide, Reinslettvn. 20b, 8000 Bodø.

Det går an å samle på annet enn Donald. F.eks. fyller det norske Fantomet-bladet 30 år i år, og det er begynt å bli et samleobjekt. Håvar Eide har laget et omfattende indeks over alle numre fra begynnelsen og helt opp til jeg hadde nær sagt moderne tid. Album og pocketbøker er også med. For hvert nummer er hver

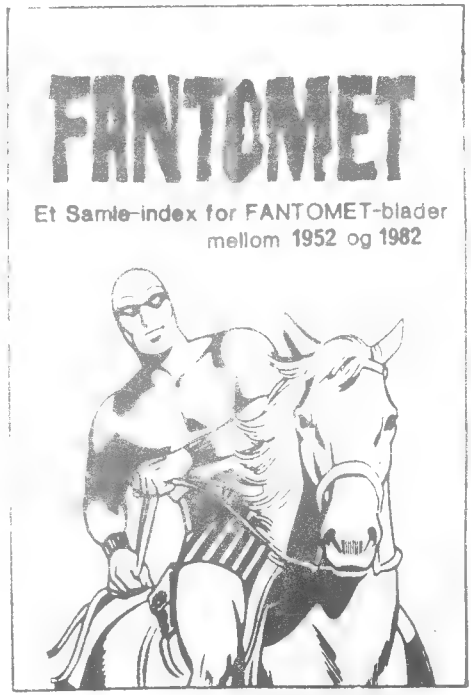

enkelt serie oppført med tegner og forfatter, der dette har vært mulig å finne ut. Illustrert med forsider av de eldste bladene. Anbefales!

Rune T. Kidde: FUGLENE. 12 s , dkr. ?,- Utgiver: Balder & Brage v/Jørgen Nielsen, Nygårdsvej 3a, DK-2100 København. Ø, Danmark.

Daphne de Maurier 19??! Tarjei Vesaas 1957!!Alfred Hitchcock 1963!!! Rune T. Kidde 1982!!!! En hakkespett sitter i en stol ihuga lesende radbrukne utdrag av Daphne de Mauriers fortelling om fjærkre. Inneholder også bilder av hakkespett uten stol og bok, med med sigarett. God og PR-kåt innholdsfortegnelse.

Utvilsomt er dette den mest

"Fugl i stol" av Rune T. Kidde.

skjellsettende tegneseriebegivenhet i Skandinavia siden Jon Gisles DONALDISMEN. (Har De lest Jon Gisles DONALDISMEN?)

"Rune T. Kidde som fugl, sannsynligvis i stol" av Jørgen Nielsen.

Gunnar Strøm: TEGNESERIER:ET UNDERVISNINGSOPPLEGG. Semesteroppgave ved Institutt for drama, film og teater, Norges lærerhøgskole, Universitetet i Trondheim 1981. 81 s.

Tittelen på denne universitetsoppgaven kan virke noe misvisende. Stort sett handler den ikke om bruk av tegneserier i undervisningssammenheng. Men derimot gir den englimrende første innføring i tegneseriemediet, dets historie, formspråk, innhold og de holdninger man møter i seriene. Forfatteren forener saklighet, kunnskapsrikdom og forståelse for mediets egenart med en kritisk holdning til det verdigrunnlag mange tegneserier bygger på. Oppgaven fortjener å trykkes og gjøres kjent for et større publikum, og den bør kunne brukes av Norsk Tegneserie-Forum og Det rådgivende utvalg for tegneserier i forbindelse med studiesirkler og seminarer.

BILD & BUBBLA nr. 2/1982. 44 s., skr. 15,-. Utgiver: Seriefrämjandet, box 11034, 100 61 Stockholm, Sverige.

Det svenske Bild & Bubbla må fremdeles regnes som det ledende skandinaviske tegneserietidsskrift I Sverige er det praktisk talt uten konkurranse etter at Seriefokus later til å ha avgått ved fredfull død. Göran Kibe er nå tilbake i redaktørstolen i Bild & Bubbla sammen med Magnus Knutsson. Nr. 2/82 - som er nr. 57 (!) siden starten - inneholder bl.a. et langt intervju med Hergé, Tintins opphavsmann. Foranledningen er Hergés 75-årsdag i år, men opprinnelig er intervjuet 10 år gammelt. Ellers stoff om Frank Bellamy, som tegner serien Garth, om den nederlandske tegneren Joost Swarte, som lager Hergé-aktige serier, men plantet om til en dekadent virkelighet, anmeldelser m.m.

SPECTRA COMICS nr. 1/1982. 40 s., kr. 6,-. Abonnement: kr. 20,- for 4 nr. Utgiver: Bjørn V. Gabrielsen, postboks 15, Ljan, Oslo 11.

Nok et donaldistblad. (Skal dette aldri ta slutt?) Men bladet er kanskje det beste av de tre andelogiske blekker som fins på det norske marked for øyeblikket - uten at det sier så veldig mye. Stoff om donaldistiske stilretninger, delvis hentet fra undertegnedes bok DONALDISMEN. (Får jeg royalty?) Biografisk artikkel av To Røde Mark om Carl Barks. Bladet er relativt velskrevet, men særlig mye nytt stoff er det ikke her.

PS: Som alle donaldistiske blader med respekt for seg selv inneholder Spectra Comics en del trykkfeil. JG

STORT UTVALG av norske, danske, franske, amerikanske blader, magasiner, fanziner og pocketbøker til salgs. Langt under markedspriser, i "som ny"-tilstand. Send kr. 3,- i ubrukte frimerker etter liste. Halvor Skaar, Klovsteinveien 32, 4040 MADLA.

Willy på eventyr

Utklipp fra norske Allers eller danske Familie-Journalen, perioden 1958-1977, kjøpes.

Er også ute etter heftet "Rompiraten" med Willy.

Jeg har noen Willy fra Allers og Skippern samt det danske heftet "Willy paa Vingerne" (1944) som eventuelt kan gis i bytte.

Bjørn Sortland
Dragonstien 97 D, Oslo 10

NEWS-NEWS-NEWS!

DANMARK har fått sitt altomfattende tegneserieindeks med tittelen Komiklex 1982. Utgiveren er Jussi Olsen, og indekset omfatter alle tegneserier publisert i Danmark fra århundreskiftet og til i dag, med opplysninger om tegnere og forfattere, og prisfastsettelser på heftene.

LINDA OG VALENTIN, eller Valérian, som denne serien heter på originalspråket, kommer endelig på norsk, utgitt av Semic. Man starter med album nr. 3, Verden uten stjerner. I Danmark og Sverige er det andre tilstander; der er album nr. 9 og 10 nettopp utkommet kort tid etter de franske originalutgavene.

For uinnvidde kan jeg nevne at Linda og Valentin er en underholdende, veltegnet og delvis samfunnsbevisst science fiction-serie, forfattet av Pierre Christin og tegnet av Jean-Claude Mézières. Den er blitt berømmet fordi Linda, den kvinnelige hovedpersonen, spiller en aktiv rolle i serien, men dette sier kanskje mer om tegneseriene generelt enn om Linda og Valentin.

FANTASK, Københavns berømmelige spesialforretning for tegneserier, har hatt tiårsjubileum. Samtidig feiret man en innvielse av en utvidelse av forretningen.

MAN BURDE emigrere til Frankrike. Der ble det i 1981 gitt ut ikke mindre enn 626 tegneserialbum! Rett nok var 2/3 nyutgivelser, men det blir altså likevel 200 nye!

I (A SUIVRE), et av de ledende franske tegneseriebladene (- parentesen hører med til tittelen, som betyr (Fortsettelse følger)-), har det begynt ny Corto Maltese-historie av Hugo Pratt. Tittel: Cortos ungdom.

Corto Maltese går videre.

NEWS-NEWS-NEWS!

TEGNESERIEFESTIVALEN i Angoulême har gått av stabelen for niende gang. Temaet i år var tegneserienes fremtid, som nå fortoner seg både lys og mørk alt etter hvordan man ser på det. I Frankrike er tegneserienes andel av forlagsmarkedet stigende, og den er nå oppe i 5 % av omsetningen. Imidlertid er det stort sett albumene som selger. Heftene står det dårligere til med. At tegneseriene nyter megen anerkjennelse i Frankrike, så man bl.a. av at både kulturministeren og mediaministeren dukket opp på festivalen.

DET ER UTGITT en Mickey Mouse disco-LP i USA. Tittelen er "Mousercize", og den erprodusert på Electra/Asylum.

I JANUAR 1981 passerte Disneyland 200 millioner besøkende siden åpningen i 1955. Ved slutten av 1981 var tallet 209 327 727 besøkende.

WALT DISNEY PRODUCTIONS skal utgi en kokebok, "Minnie's Morsels", som blant annet inneholder favorittoppskrifter levert inn av de ansatte hos Disney.

CONAN THE BARBARIAN er også blitt spillefilm. Kritikerne i USA har slaktet den, men publikumstilstrømningen tyder på at den blir en stor kassasuksess. Hovedrolleinnehaver er en viss Arnold Schwarzenegger, og en like meget viss John Milius regisserer. Produsent er ingen ringere enn italiensk films svar på onkel Skrue, Dino de Laurentiis.

HAROLD GRAYS reaksjonære såpeopera av en tegneserie, Little Orphan Annie, kommer som spillefilm i løpet av året. Den er basert på en musical som gjorde suksess på Broadway i 1977. 75 år gamle John Huston er regissør.

Little Orphan Annie, først musical - så film.

NEIJS-NEIJS-NEIJS!

DET ER INGEN NYHET at den nederlandske tegneren Daan Jippes har emigrert til Amerika. Grunnen har etter sigende vært et tilbud om jobb hos Walt Disney Productions. Men ifølge våre kontaketr i WDP skjedde tingene i en annen rekkefølge. Daan dro til USA for å gifte seg med sin amerikanske venninne. Rett etter fikk han jobben hos Disney i Burbank. I påskeutgaven av de Disney-ansattes internavis er det et intervju med Daan. Han sier her at han trives godt i USA og at "alt det man ønsker seg i det gitte øyeblikk, kan man gjøre noe med."

Daan sier: "Fritiden bruker jeg også til tegning. Det har vært min hobby, og jeg gjorde den til mitt levebrød. Jeg liker å arbeide, jeg går og tenker på det, og jeg perfeksjonerer meg. Jeg går på kurser i tegning så ofte jeg kan. Så det er min hobby. Jeg mener at alle burde kunne ha hobbyen sin som jobb, eller jobben som hobby."

Daan Jippes ble offisielt ansatt hos Disney i mai 1981 for å tegne søndagssidene av Mikke Mus. Resultatet kan vi i Norge se i mange av de senere numrene av Allers.

SKIPPER'N ønskes kjøpt: spesielt 1949/1, 2, 4, 5 og 10, 1951/9 og 21, 1952/5 og 26, 1953/4, 14, 15 og 16 I bytte eller salg har jeg Knoll og Tott 1953 og 1966. Skriv til: Per Lange, Rønningsvn. 30 A, 7000 Trondheim.

PÅ KRYSS OG TVERS I TEGNESERIENE

premiekonkurransepremiekonkurransepremiekonkurransepremiekonk

P S E R O O M B E S S
S P X G P Z I O K P I
A A A P O R R R O I E
M S E C O S A E U R G
U R T L B B C L D O E
D O L E K O U I C U L
E L D E R L L S N A L
A S S B I I I L B N Y
N E E G G P X L E A Y
E N G E S M O E R F T
E I A R T R L G G L E
H E R G E S U N O Z E
S C A N I F F I N E W
M C M A N U S K R O T

Skjult inne i denne firkanten finnes minst 41 navn på kjente og ukjente tegneserieforfattere, tegneserietegnere og tegneseriefigurer. Navnene kan være skjult i alle retninger: loddrett, vannrett, på skrå, baklengs, forlengs ....

Send løsningen til TEKST & TEGNING innen 1. august 1982. Den først uttrukne løsning med alle 41 navn riktige blir premiert med et signert eksemplar av Sverre Årnes' tegneserie Asbjørn Selsbane.

Returadresse: Jon Gisle, Glückstads gt. 5, Oslo 1

MASSEKORSBAND